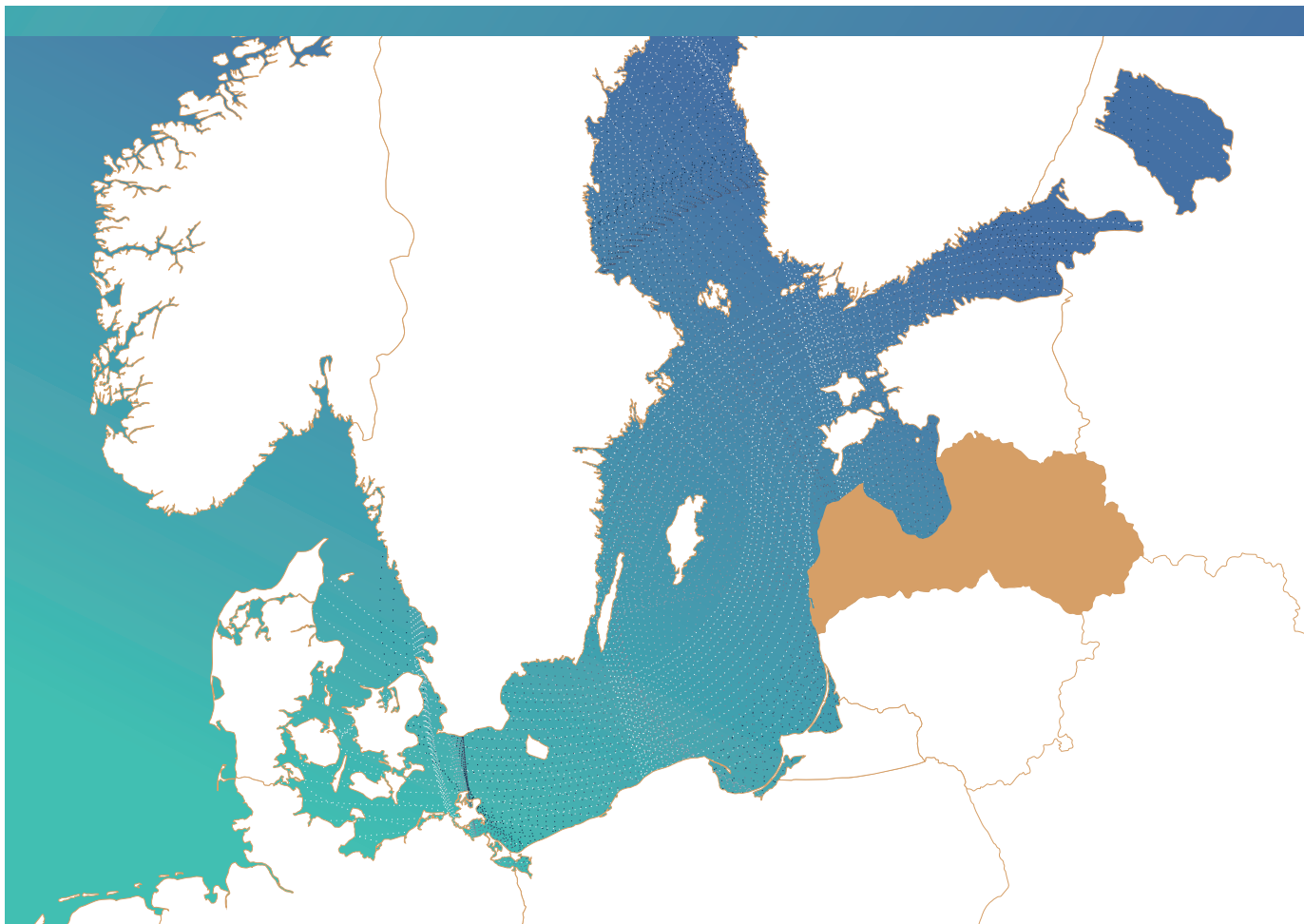

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

JŪRAS PLĀNOJUMS

2030

Kopsavilkums

JŪRAS PLĀNOJUMS

2030

Kopsavilkums

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saturs

levads	5
1. JP izstrādāšanas principi un metodoloģija	6
2. Esošās situācijas raksturojums	9
2.1. Baltijas jūras un jūrai pieguļošās teritorijas raksturojums	9
2.2. Baltijas jūras akvatorija iedalījums	9
3. Jūras telpas prioritātes	10
4. Nozaru intereses JP	13
5. JP risinājumi	16
5.1. Konceptuālais ietvars	16
5.1.1. Jūras telpas izmantošanas prioritātes	16
5.1.2. Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā	19
5.1.3. Vispārējās izmantošanas teritorijas	24
5.1.3.1. Ieteikumi viļņu enerģijas elektrostaciju ierīkošanai	24
5.1.3.2. Ieteikumi zemūdens kabeļu ierīkošanai	25
5.1.3.3. Ieteikumi jūras akvakultūras ierīkošanai	25
5.1.3.4. Ieteikumi oglekļa dioksīda izpētei un ieguvei	26
5.1.3.5. Ieteikumi derīgo izrakteņu ieguvei	27
5.1.3.6. Ieteikumi jaunu grunts novietņu ierīkošanai	27
6. JP īstenošana un tā aktualizācija	29
6.1. JP īstenošana	29
6.2. Pašvaldību loma JP īstenošanā	32
6.3. Pārrobežu sadarbība JP īstenošanā	33
6.4. JP aktualizācija un īstenošanas monitorings	35
Lietoto jēdzienu skaidrojums	37
Lietotie saīsinājumi	38

Pielikumi

1. pielikums. Jūras atļautā izmantošana (grafiskā daļa)
2. pielikums. Jūras telpas izmantošanas prioritāšu noteikšanas kritēriji
3. pielikums. Kaimiņvalstu intereses jūras telpā

Ievads

Jūras plānojums (turpmāk – JP) Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa (12 gadi) teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras izmantošana un izmantošanas nosacījumi.

JP izstrādāts saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu (spēkā no 01.01.2012) un MK 2012. gada 30. oktobra noteikumiem Nr. 740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība". 2015.gada decembrī un 2016.gada janvārī norisinājās plānojuma un vides pārskata 1.redakcijas publiskā apspriešana¹ un 2018. gadā no 27.jūlija līdz 26. augustam - 2. redakcijas publiskā apspriešana².

JP izstrādāts visai Latvijas Republikas jurisdikcijā esošajai Baltijas jūras daļai līdz EEZ ārējai robežai, kas atbilst noslēgtajiem valsts robežu līgumiem.

JP mērķis ir līdzsvarot vides, sabiedrības un tautsaimniecības intereses un sekmēt jūras telpas ilgtspējīgu attīstību, atļaujot vai ierobežojot konkrētas rīcības jūrā un piekrastē.

JP izstrādes gaitā ir saskaņotas valsts un vietējo pašvaldību intereses.

Nosakot jūras prioritāro izmantošanu, ir ņemta vērā funkcionāli ar jūru saistītā sauszemes daļa.

JP sastāv no četrām daļām: paskaidrojuma daļas; stratēģiskās daļas; jūras telpas izmantošanas daļas un grafiskās daļas.

JP paskaidrojuma daļa ietver plānojuma izstrādāšanas principus un metodoloģiju, JP sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem, esošās situācijas un Baltijas jūras vispārīgu raksturojumu un akvatorija iedalījumu, jūras transporta, zivsaimniecības un jūras akvakultūru, kā arī enerģētikas attīstību, valsts aizsardzības interešu vajadzības, tūrisma un rekreācijas attīstību, derīgo izrakteņu atradņu un ieguves raksturojumu, vides kvalitātes, t.sk. klimata pārmaiņu, raksturojumu, informāciju par bioloģisko daudzveidību un aizsargājamajām dabas teritorijām, ekosistēmu pakalpojumiem. Līdztekus jūras izmantošanas esošās situācijas aprakstam paskaidrojuma raksts sniedz arī esošā stāvokļa un attīstības tendenču novērtējumu.

JP stratēģiskajā daļā ir sniegts jūras telpas ilgtermiņa attīstības redzējums un jūras telpas prioritātes.

Jūras telpas atļautās izmantošanas daļā ir noteiktas prioritārās izmantošanas teritorijas, to funkcija un aprobežojumi to izmantošanai, kā arī JP stratēģiskie mērķi un pasākumi.

JP grafiskā daļa ietver šādas kartes: jūras atļautās izmantošana karte ar mēroga noteiktību 1:250 000, kā arī dažādas tematiskās kartes un kartoshēmas atbilstošos mērogos un Pasaules ģeodēzisko koordinātu sistēmā (*World Geodetic System 1984*) WGS 84³.

**Šis ir JP kopsavilkums, dokumenta pilnā versija ir pieejama VARAM tīmekļvietnē:
http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=23102**

1 Informācija par Jūras plānojuma 1. redakcijas publisko apspriešanu pieejama VARAM tīmekļvietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/juras_telpiska_planosana_jaunumi/?doc=20936

2 Informācija par Jūras plānojuma 2. redakcijas publisko apspriešanu pieejama VARAM tīmekļvietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=26280

3 Informācija par koordinātu sistēmu angļu valodā pieejama: http://www.unoosa.org/pdf/icg/2012/template/WGS_84.pdf

1. JP izstrādāšanas principi un metodoloģija

JP izstrādāšana balstās uz Teritorijas attīstības plānošanas likumā (12.03.2014), ES JP direktīvā (2014/89/ES) un HELCOM-VASAB 2010. gadā pieņemtajiem JP principiem.

JP gala redakcija izstrādāta par pamatu ņemot: JP 1.redakciju⁴ un ES finansētos projektus: „Virzība uz saskaņotību un pārrobežu risinājumiem Baltijas jūras telpiskajos plānojumos – BalticSCOPE”⁵, „Saskaņota lineārā infrastruktūra Baltijas jūras telpiskajos plānojumos (BalticLINES)”⁶ un projektu Pan BalticSCOPE⁷.

Jūras plānošanas process balstās uz šādiem nosacījumiem:

Jūras telpas izmantošanai jānodrošina vides stāvokļa un ekoloģisko parametru nepasliktināšanu un ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām, kā arī radot labvēlīgus apstākļus vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai;

Jānodrošina esošo, tradicionāli izveidojušos jūras izmantošanas veidu pastāvēšana, kas jau aizņem noteiktu jūras telpas daļu un tādējādi ietekmē un rada nosacījumus jaunu saimnieciskās darbības veidu izvietojumam jūrā;

Jāveicina esošo saimniecisko darbību attīstība un jārada apstākļi jaunu jūras lietojuma veidu ienākšanai;

Lēmumi par jaunu jūras resursu un telpas izmantošanas veidu ieviešanu jābalsta uz pētījumiem par to tehnoloģisko un ekonomisko pamatotību, ietekmi uz vidi un jūras ekosistēmu, kā arī izvērtējot atbilstību nacionālās politikas mērķiem un prioritātēm.

JP izstrādāts izmantojot jaunāko zinātniskos pētījumu datus par jūras vides stāvokli, dabas vērtībām un saimniecisko izmantošanu, kā arī veikta papildus datu analīze un jaunu telpisko datu kopu izstrāde (piemēram, par zivju sugu izplatību un nozveju, jūras nogulumu un bentisko biotopu izplatību, ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu u.c.).

Balstoties uz piesardzības principu, pieejamie telpiskie dati par dabas vērtību izplatību tika izmantoti, izvēloties piemērotās vietas saimnieciskām darbībām, izvairoties no vietām, kur tās varētu radīt būtisku kaitējumu.

JP izstrādes sākuma posmā tika izstrādāti četri alternatīvie scenāriji un to ietekme novērtēta pēc izvēlētajiem vides, sociālajiem, ekonomiskajiem, klimata pārmaiņu un pārrobežu konteksta kritērijiem, kā arī attiecībā uz sugu, biotopu un ekosistēmu pakalpojumu izplatību. Novērtējuma rezultāti izmantoti, izstrādājot optimālo jūras atļautās izmantošanas risinājumu.

Veikts ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājuma raksturojums, kā arī ekosistēmu pakalpojumu biofizikālā kartēšana, balstoties uz pieejamajiem telpiskajiem datiem un ekspertu zināšanām. Ekosistēmu pakalpojumu kartes izmantotas alternatīvo scenāriju un optimālā jūras izmantošanas risinājuma ietekmju izvērtēšanai.

Cilvēka darbību ietekme uz dažādām jūras ekosistēmas komponentēm izvērtēta, izmantojot ietekmju matricu (skatīt 2.pielikumu). Novērtējuma rezultāti izmantoti scenāriju un optimālā jūras izmantošanas risinājuma telpisko ietekmju kartēšanā. Saimnieciskās darbības un vides mijiedarbības apspriestas iesaistīto pušu un ekspertu sanāksmēs, kā rezultātā formulēti jūras izmantošanas kritēriji.

4 Jūras telpiskā plānojuma 1.redakcijas un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma izstrāde līdzfinansēta no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada programmas "Nacionālā klimata politika" iepriekš noteiktā projekta "Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu" aktivitātē 2.2. „Jūras telpiskā plānojuma Latvijas Republikas teritoriālajiem un EEZ ūdeņiem” projekta un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma izstrāde. Vairāk informācijas: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=23102

5 finansē Eiropas Savienības Jūrlietu uz zivsaimniecības fonds. Vairāk informācijas: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=23104

6 finansē INTERREG Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programma. Vairāk informācijas: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22660

7 Informācija par projektu VARAM mājaslapā pieejama: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=26497

Visas ieinteresētās puses aktīvi tika iesaistītas JP izstrādē, sākot jau ar JP darba uzdevuma definēšanu. Organizētas sanāksmes un konsultācijas ar dažādām ieinteresēto pušu grupām, tās iesaistot stratēģisko mērķu un ilgtermiņa redzējuma formulēšanā, scenāriju izvērtēšanā⁸, jūras izmantošanas kritēriju noteikšanā un optimālā jūras izmantošanas risinājuma komentēšanā.

Veiktas arī pārrobežu konsultācijas⁹ ar Lietuvas, Igaunijas un Zviedrijas ieinteresēto pušu pārstāvjiem. Risinājumi Baltijas jūras reģiona attīstības kontekstā ir izvērtēti, izmantojot kritērijus, kas balstīti uz ES Stratēģijas Baltijas reģionam minētājām prioritārajām jomām jūras ekosistēmas sniegto produktu un pakalpojumu ekonomiskā potenciāla realizēšanai. Piedāvātie kritēriji ir vērsti uz vienotas pieejas veidošanu starp Baltijas jūras reģiona valstīm, veicinot pārrobežu sadarbību iedzīvotāju labklājības celšanai, kas ir atkarīga no ilgtspējīgas vides resursu izmantošanas, kā arī uzsverot reģiona izaugsmei būtiskos ekonomiskos faktorus, drošību un Baltijas jūras ekoloģisko stāvokli.

Piedāvātie kritēriji vienotai Baltijas jūras reģiona attīstībai ietver:

Izmantošanas veidu nepārtrauktību attiecībā uz kuģu ceļiem un infrastruktūras koridoriem;

Ekoloģisko līdzsvaru, ko nodrošina aizsargājamo teritoriju tīkls, “zilo koridoru” saglabāšana sugu migrācijas nodrošināšanai, zivsaimniecības politiku un akvakultūras attīstības iespējas;

Reģiona atraktivitāti, ko nodrošina jahtu un atpūtas laivu piestātņu un ostu tīkls un burāšanas iespējas gar krastu, atraktīvus tūrisma pakalpojumus un zemūdens kultūras mantojuma apskates iespējas;

Drošību, kas balstīta uz valsts aizsardzībai atbilstošām militāro apmācību un operāciju iespējām, kā arī atjaunojamo energoresursu nozares attīstības;

Ekonomisko potenciālu, kas balstīts uz ostu attīstību un ar jūrlietām saistītās uzņēmējdarbības veicināšanu.

Latvijas JP ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments, un tā izstrāde ir sasaistīta ar Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai līdz 2030. gadam (turpmāk – Piekrastes plānojums). Lai gan vietējām pašvaldībām ir tiesības plānot tām pieguļošo jūras teritoriju līdz 2 km no krasta tām ir jāņem vērā JP definētie izmantošanas risinājumi.

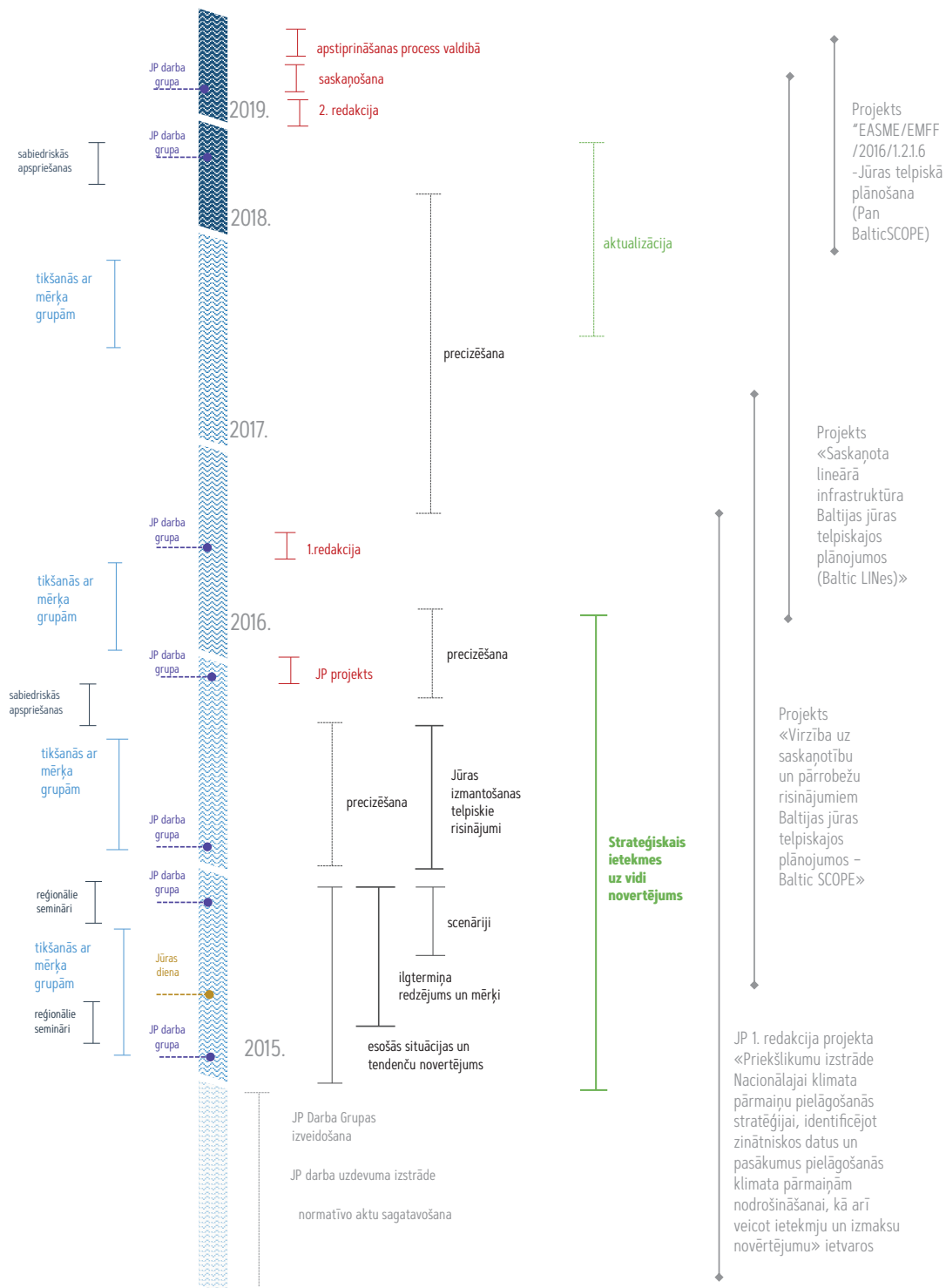
JP definētie uzdevumi ietver nepieciešamos pētījumus par jūras ekosistēmas stāvokli un dabas vērtību un resursu izplatību, kā arī jūras resursu izmantošanas iespējām. Ir piedāvāti kritēriji JP īstenošanas monitoringam.

JP izstrādes, ieinteresēto pušu iesaistes, ar jūras plānošanu saistīto projektu un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma norises pārskats shematiskā veidā attēlots 1. attēlā.

8 Ieskatš par Latvijas pieredzi, strādājot pie kuģniecības un enerģētikas nozaru nākotnes scenāriju līdz 2050. gadam Jūras telpiskā plānojuma kontekstā, Saskaņota lineārā infrastruktūra Baltijas jūras telpiskajos plāņos (BalticLINes)” projekta ietvaros, ir pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22660

9 Nacionālie JTP tiek izstrādāti saskaņā ar ES Direktīvas 2014/89/ES prasībām. Lai valstis spētu izpildīt šīs Direktīvas prasības par pārrobežu sadarbības konsultācijām starp ES dalībvalstīm nacionālo JTP izstrādes procesā, projekta „Virzība uz saskaņotību un pārrobežu risinājumiem Baltijas jūras telpiskajos plāņos (BalticSCOPE)” ietvaros Latvija JP 1. redakcija tika apspriesta ar kaimiņvalstīm – Zviedriju un Igauniju ģeogrāfijas uzmanība tika veltīta 4 galvenajiem JTP plānošanas sektoriem: zivsaimniecība, enerģija, kuģošana un vide, procesā iesaistot nozaru galvenos “spēlētājus” un interešu grupas

1. attēls. Latvijas JP izstrādes gaita

2. Esošās situācijas raksturojums

2.1. Baltijas jūras un jūrai pieguļošās teritorijas raksturojums

Baltijas jūra, tanī skaitā Latvijas teritoriālā jūra, ir unikāla Latvijas un visa Baltijas jūras reģiona vērtība, kurā saskaras daudzu tautsaimniecības nozaru, dabas un valsts aizsardzības intereses.

Tās ekosistēma ir ļoti jutīga. To nosaka dabīgie apstākļi un slodze, ko rada tās sateces baseinā dzīvojošo un strādājošo 85 miljonu cilvēku darbība.

Arī Latvijas piekrastē ir koncentrējusies ievērojama daļa Latvijas iedzīvotāju - pagastos un republikas nozīmes pilsētās, kas robežojas ar jūru un aizņem apmēram 6 % no Latvijas teritorijas, 2018. gada sākumu bija deklarējušies 922 402 iedzīvotāju jeb 43,7 % no valsts iedzīvotāju kopskaita, tanī skaitā 41,4 % no kopējā iedzīvotāju skaita dzīvo četrās lielajās pilsētās – Rīgā, Liepājā, Jūrmalā un Ventspilī¹⁰.

Baltijas jūrā ir unikāla sugu, biotopu un ainavu daudzveidība. Baltijas jūrā ir apzinātas apmēram 100 zivju sugas, 450 makroaļģu sugas, 1000 zoobentosa sugas, 3000 planktona sugas un daudz nezināmu baktēriju un vīrusu, kas veido Baltijas jūras bioloģisko daudzveidību.

Baltijas jūras Latvijas teritoriālajā jūrā un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņos ir sastopams viens ES nozīmes aizsargājams biotops – 1170 *Akmeņu sēkli jūrā*. Tā pašreizējais aizsardzības stāvoklis ir vērtēts kā nelabvēlīgs – slikts.

ES nozīmes aizsargājamam biotopam - 1170 *Akmeņu sēkli jūrā* galvenais apdraudējuma veids ir eutrofikācijas izraisītās vides apstākļu izmaiņas. Barības vielu daudzuma palielināšanās ūdenī izraisa dzīvotnes sugu sastāva izmaiņas, savukārt organisko vielu satura palielināšanās ūdenī samazina gaismas caurlaidību ūdenī, attiecīgi samazinot rifu dzīvotnēm pieejamo dziļuma zonu.

2.2. Baltijas jūras akvatorija iedalījums

Latvijā teritoriālās jūras režīmu regulē Latvijas Republikas valsts robežas likums.¹¹ Latvijas Republikas teritoriālā jūra sniedzas 12 jūras jūdžu (22,2 km) platumā, skaitot no bāzes līnijas. Tās ārējā robeža ir nepārtraukta un noslēgta līnija un ar šo līniju sakrītoša vertikālā virsma, kas Latvijas ūdeņu teritoriju, zemes dzīles un gaisa telpu norobežo no kaimiņvalstīm un no Latvijas EEZ¹² (skatīt 2. attēlu).

Kontinentālo šelfu un ekskluzīvo ekonomisko zonu Latvijā regulē Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums¹³. Likuma 3.pants nosaka, ka Latvijas kontinentālais šelfs ir jūras dibena virsma un dzīles zemūdens rajonos, kas ir Latvijas sauszemes teritorijas dabiskais turpinājums, atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām. Savukārt Latvijas ekskluzīvā ekonomiskā zona ir Baltijas jūras teritorija, kas arī atrodas tūlīt aiz Latvijas teritoriālās jūras robežām (skatīt 2. attēlu). Pēc likuma abas teritorijas sniedzas līdz jūras robežām, kuras Latvija noteikusi starptautiskajos līgumos ar Igauniju, Lietuvu un Zviedriju. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas jūras robežlīgums noslēgts un ir spēkā tikai ar Igauniju.

Latvijas krasta līnijas garums ir aptuveni 496 km Baltijas jūras krastā no Lietuvas robežas līdz Kolkas ragam lēzenie akumulatīvie krasti ir 47 % un stāvkrasti 33 % no krasta līnijas garuma. Rīgas jūras līča krastā lēzenie akumulatīvie krasti ir 58 % un stāvkrasti 23 % no kopējās krasta līnijas garuma.

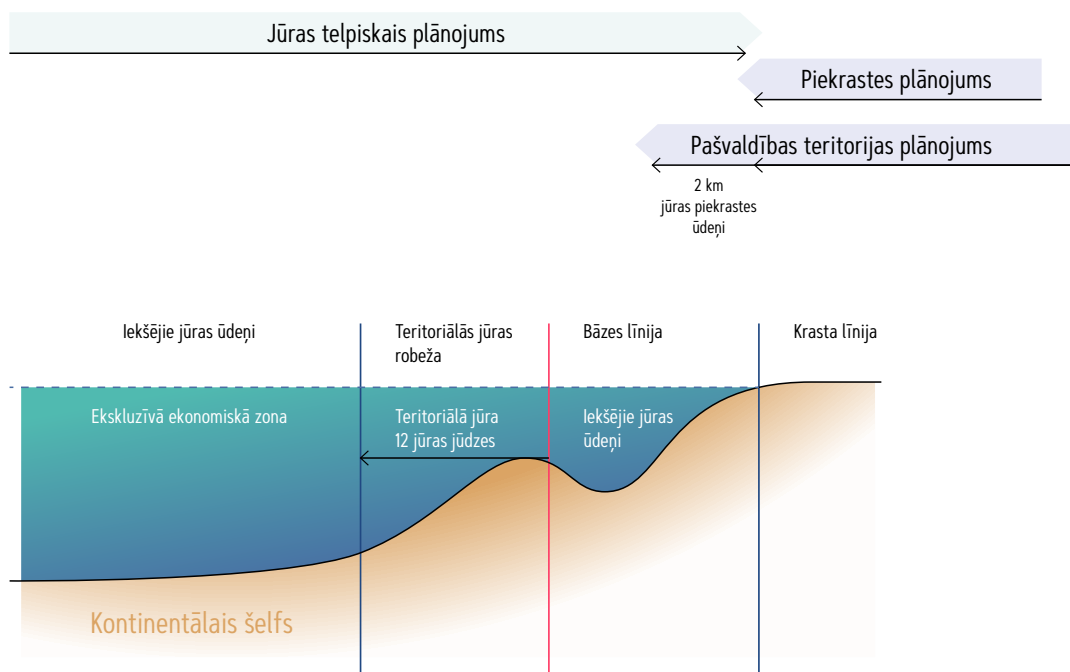
10 Atbilstoši Pilsoneība un migrācijas pārvaldes iedzīvotāju reģistra datiem uz 01.01.2018., pieejami: <http://www.pmlp.gov.lv/sakums/statistika/iedzivotaju-registrs/>

11 Latvijas Republikas valsts robežas likums (spēkā no 16.12.2010.)

12 Ibid, 1. panta 1.punkts

13 Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums (spēkā no 18.11.2010.)

2.attēls. Latvijas jūras telpas iedalījums

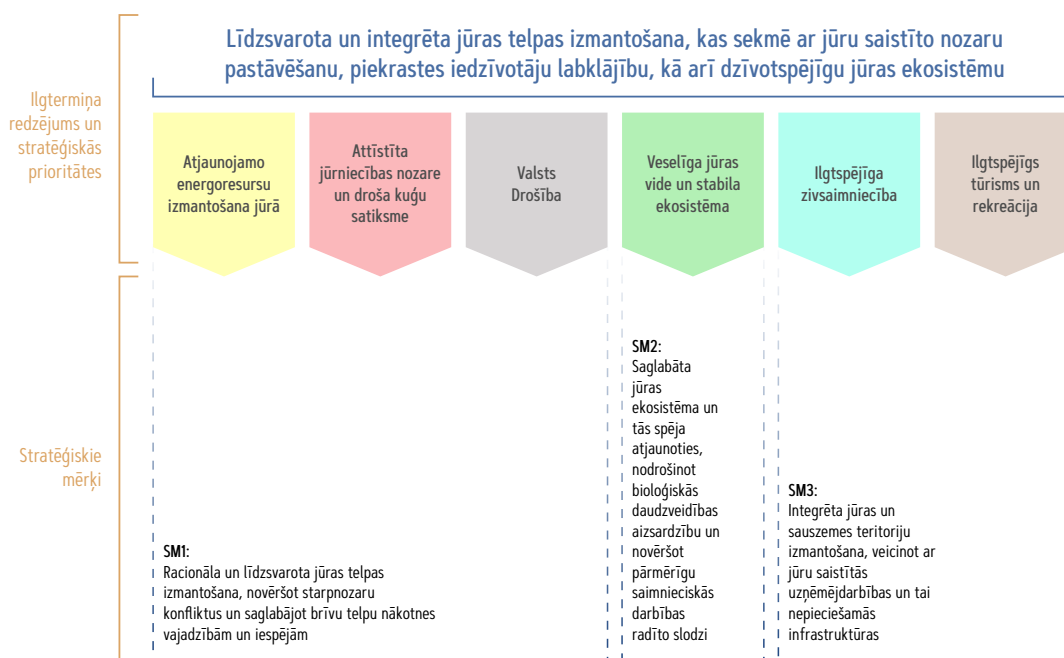
3. Jūras telpas prioritātes

Ilgtermiņa redzējuma pamatā ir atziņa par jūru kā vienotu telpu, kur viss (struktūras, procesi un darbības) ir savstarpēji saistīts. Jūras ekosistēma nodrošina nepieciešamos resursus un apstākļus tautsaimniecībai un iedzīvotāju labklājībai. Savukārt saimnieciskās darbības radītās slodzes ietekmē jūras ekosistēmas stāvokli un līdz ar to tās spēju nodrošināt sabiedrībai svarīgos resursus, tajā skaitā rekreācijas iespējas. Tāpat savstarpēji saistītas ir tautsaimniecības nozares un to attīstības potenciāls jūrā – tās var vienot kopīga infrastruktūra, piemēram, ostas un elektroenerģijas pārvades tīkli, kā arī telpa, kurā var līdzās pastāvēt dažādas saimnieciskās intereses.

Jūras izmantošanas ilgtermiņa redzējums

Jūras izmantošanas **ilgtermiņa redzējums** raksturo vēlamu situāciju uz 2030. gadu (skatīt 3. attēlu), atspoguļojot jūras telpas ilgtspējīgas izmantošanas iespējas un neradot apdraudējumu jūras ekosistēmas pastāvēšanai. Galvenās prioritātes ir **veselīga jūras vide** un **stabila ekosistēma**, kā arī **valsts drošība**. No tautsaimniecības nozarēm kā prioritāras ir izvirzītas **jūrniecības attīstība** un **droša kuģu satiksme**, **ilgtspējīga zivsaimniecība** un tūrisms, kā arī **atjaunojamo energoresursu ieguve** jūrā.

3. attēls. Ilgtērmiņa redzējuma ietvaros izvirzītās prioritātes un stratēģiskie mērķi

Veselīga jūras vide un stabila ekosistēma

Stabila, atjaunoties spējīga Baltijas jūras un Rīgas līča ekosistēma spēs nodrošināt kvalitatīvus un daudzveidīgus produktus un citus ekosistēmu pakalpojumus, kas kalpo cilvēku labklājībai un veido pamatu ilgtspējīgai ekonomikai. Ekoloģiski vērtīgākās teritorijas tiek iekļautas aizsargājamo jūras teritoriju tīklā, tādējādi nodrošinot jūras ekosistēmas stabilitāti un dzīvotspēju, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Apzināts un saglabāts jūras un zemūdens kultūras mantojums, kā arī piekrastei tipiskās un unikālās ainavas, saglabā vēsturiskās liecības un Latvijas jūras piekrastes identitāti.

Valsts drošība

Valsts drošības un aizsardzības intereses tiek pilnībā respektētas īstenojot saimniecisko darbību jūrā un nodrošinot netraucētu aizsardzības infrastruktūras un militāro mācību darbību. Efektīva informācijas sistēma par militāro operāciju laikiem (t.sk. mīnu neitralizēšanu) nodrošina brīvu pārvietošanos caur militārajiem mācību poligoniem laikā, kad tie netiek izmantoti militārajiem vajadzībām. Lai novērstu kaitējumu jūras bioloģiskajai daudzveidībai, plānojamie militārās operācijas, tiek ņemti vērā sugu izplatības sezonālie aspekti un darbības tiek koordinētas ar ornitologiem un citiem dabas aizsardzības speciālistiem.

Attīstīta jūrniecības nozare un droša kuģu satiksme

Latvijas lielās un mazās ostas apkalpo nozīmīgu daļu kravu plūsmas Baltijas reģionā un kalpo kā satiksmes mezgli, veidojot ap sevi piekrastes reģionu un vietējā mēroga ekonomiskos centrus. Attīstās reģionālā/vietējā mēroga kuģu satiksme. Kuģu satiksme tiek efektīvi organizēta laikā un telpā pa drošiem un ekonomiski izdevīgiem maršrutiem, izmantojot modernas un videi draudzīgas tehnoloģijas, t.sk. automātiskās identifikācijas sistēmas (AIS), tādējādi nodrošinot drošu satiksmi un

mazinot/novēršot negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu. Intensīvāk izmantojamās un stratēģiski nozīmīgās kuģošanas zonās neatrodas kuģu satiksmi traucējošas būves, regulēta zveja un cita veida jūras telpas izmantošana. Kuģošanas zonas ir pēc iespējas saskaņotas pāri robežām, ņemot vērā jūras telpas izmantošanu kaimiņvalstīs.

Ilgtspējīga zivsaimniecība

Zivju krājumu izmantošana ir ilgtspējīga un nodrošina augstas pievienotās vērtības produkciju un zvejas uzņēmumu rentabilitāti nākotnē. Piekrastes zvejai ir nodrošināta atbalstoša infrastruktūra – zivju produktu izkraušanas vietas, nobrauktuves, moli un atbilstošs regulējums zivju produktu izvešanai krastā. Zivsaimniecības pārvaldība ir elastīga – ņem vērā zivju resursu mainību, un ir spējīga pielāgoties. Tiek saglabātas tradicionāli nozīmīgas zvejas vietas, kā arī zivju resursu atjaunošanai nozīmīgās teritorijas, pēc iespējas novēršot citu saimniecisko darbību ietekmi. Teritorijās, kur tas nerada riskus videi, ir attīstījusies integrēta zivju, gliemeņu un aļģu akvakultūra, kas ražo augstas kvalitātes un veselīgu pārtiku, neradot piesārņojumu un kalpojot jūras vides kvalitātes uzlabošanai.

Ilgtspējīgs tūrisms un rekreācija

Tūrisms ir eksportspējīga nozare, nodrošinot darbavietas un ienākumus piekrastē. Tūriskā tiek ievēroti Baltijas jūras vides kvalitātes standarti (t.sk. tīrs ūdens, labiekārtotas peldvietas un infrastruktūra), pielāgošanās klimata pārmaiņām, nerada draudus piekrastes ekosistēmai, krasta erozijai un traucējumus piekrastes zvejai. Jūras tūrismā tiek aktivizēts daudzveidīgs uz augstāku pievienoto vērtību vērsts tūrisma piedāvājums. Tas mazina sezonālās negatīvo ietekmi un efektīvāk izmanto teritorijas dabas un kultūras mantojuma resursus. Vienota galamērķa pieeja un precīza segmentēšana dažādiem dzīves stiliem, veidot precīzu pozicionējumu gan Baltijas jūras reģiona telpā, gan attiecībā pret Vidusjūru. Izbraucienus ar jahtām sekmē vienota ostu un pietātnu tīklojums, pieaug kruīzu kuģu satiksme. Infrastruktūra, kas veidota tūrismam, paaugstina dzīves kvalitāti arī vietējās pašvaldībās.

AER izmantošana jūrā, kas veicina valsts enerģētisko neatkarību

Latvija saprātīgi izmanto jūrā pieejamos atjaunojamās enerģijas resursus, veicinot valsts enerģētisko neatkarību, taču vienlaikus nenodarot kaitējumu videi, jūras ekosistēmai un būtiskus zaudējumus citiem jūras resursu un telpas lietotājiem. Latvija iekļaujas vienotā Baltijas jūras reģiona enerģijas tirgū un elektropārvades tīklā. Izsniedzot licences un atļaujas atjaunojamās enerģijas resursu izmantošanai, tiek izvērtēta arī to kumulatīvā ietekme un netiek pieļauta nesamērīga slodze uz jūras ekosistēmu un ainavu, vai kultūrvēsturisko mantojumu, kā arī nerada būtiskus traucējumus navigācijai un krasta novērošanas sistēmu darbībai.

Lai sekmētu ilgtermiņa redzējuma un stratēģisko prioritāšu īstenošanu, izvirzīti 3 stratēģiskie mērķi:

SM1: Racionāla un līdzsvarota jūras telpas izmantošana, novēršot starpnozaru konfliktus un saglabājot brīvu telpu nākotnes vajadzībām un iespējām;

SM2: Saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi;

SM3: Integrēta jūras un sauszemes teritoriju izmantošana, veicinot ar jūru saistītās uzņēmējdarbības un tai nepieciešamās infrastruktūras attīstību.

Mērķu īstenošanai paredzēti vairāki uzdevumi, kas aprakstīti plānojuma īstenošanas nodaļā (6.1.).

4. Nozaru intereses JP

Kuģošanas interešu attēlojums JP

Kuģošanas drošībai un ostu attīstībai, JP ir noteiktas **kuģošanai rezervētās zonas**. Šīs zonas neietekmēs līdz šim pieņemto jūrniecības praksi un Latvijas valsts saistības starptautiskajās konvencijās, piemēram, Latvijas ūdeņos noteikto kuģošanas brīvību.

Kuģošanai rezervēto zonu platums ir noteikts ņemot vērā ostām nozīmīgākos kuģošanas virzienus un attīstības plānus ilgtermiņā¹⁴, kuģošanas intensitāti (AIS dati) un starptautiskās konsultācijas¹⁵, ir noteiktas 3 platumu zonas:

1. T1 – **lielo ostu sasniedzamības nodrošināšanai**, kur kuģošanai rezervētās zonas platums ir 6 jūras jūdzes;
2. T2 – **mazo ostu sasniedzamības nodrošināšanai**, kur kuģošanai rezervētās zonas platums ir 3 jūras jūdzes ;
3. T3 – **Latvijas jurisdikcijas ūdeņos šķērsojošā tranzīta nodrošināšanai**, kur kuģošanai rezervētās zonas platums ir 6 jūras jūdzes.

Enerģētikas interešu attēlojums JP

Lai veicinātu VES attīstības iespējas jūrā, JP ir noteiktas **vēja parku izpētes zonas**, kas piemērotas VES veidošanai. Katrā no vēja parku izpētes teritorijām teorētiski ir iespējams izvietot vismaz vienu vēja parku ar jaudas lielumu līdz 800 MW, tā saražoto elektroenerģiju novadot elektroenerģijas pārvades sistēmā. Vēja parku izpētes zonas izdalītas ņemot vērā šādus kritērijus:

1. dziļums jūrā ir līdz 60 m;
2. attālums no krasta ne tuvāk par 8 km;
3. nepārklājas ar esošām Natura 2000 teritorijām, militārajiem mācību poligoniem, ogļūdeņražu izpētes un ieguves licenču laukumiem un nogremdēto sprāgstvielu rajoniem;
4. vidējais vēja ātrums 100m augstumā ir sākot no 8 m/s.

Drošības apsvērumu dēļ vēja parku izpētes zonas ir izvietotas ārpus **nogremdēto sprāgstvielu rajoniem un militārajiem poligoniem, ostu teritorijām un grunts novietnēm**. Kā nosaka starptautiskie normatīvi, drošības zona 500 m platumā būtu nosakāma ap stacionāriem objektiem EEZ ūdeņos. Gadījumos, ja piemērotākā vieta atrodas kuģošanai rezervētajā zonā, nepieciešams panākt saskaņojumu ar atbildīgajām institūcijām, kā arī rast telpiskus risinājumus, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, mainot konkrētās teritorijas izmantošanas prioritāti.

Lai nodrošinātu potenciālo VES vai viļņu elektrostaciju jūrā savienojumus ar elektropārvades tīklu sauszemē un starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm, JP ir noteikti **perspektīvie elektropārvades kabeļu koridori**. Perspektīvie elektropārvades kabeļu koridori jūrā, kuru attīstības uzsākšana iespējama līdz 2030. gadam, ir Zviedrijas-Latvijas un Igaunijas - Latvijas starpsavienojumi, kā arī VES potenciālie savienojumi ar elektropārvades infrastruktūru sauszemē.

Enerģijas ražošanas vai pārvades infrastruktūras izbūve jūrā ir veicama saskaņā ar normatīvo aktu par jūras vides aizsardzību un būvniecību jūrā nosacījumiem, t.sk. Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.631 "Latvijas

¹⁴ Kuģniecības un enerģētikas nozaru nākotnes scenāriju līdz 2050. gadam izstrāde projekta "BalticLiNes" ietvaros, par ko informācija pieejama: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22660

¹⁵ Baltijas jūras reģionā nacionālo jūras plānojumu izstrādes ietvaros starptautiskās konsultācijas ir organizējusi Zviedrija, Polija, Somija un Igaunija

Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi", kas nosaka kārtību, kādā nosakāms licences laukums jūrā un licences izsniegšanas kārtību, un kārtību, kādā rīkojams konkurss par tiesībām izmantot licences laukumu jūrā, kā arī būvniecības procesa kārtību jūrā.

Valsts aizsardzības interešu attēlošana JP

JP paredz, ka īstenojot saimniecisko darbību jūrā valsts drošības un aizsardzības intereses tiek respektētas. Lai nodrošinātu netraucētu aizsardzības infrastruktūras un militāro mācību darbību, darbojas efektīva informācijas sistēma par militāro operāciju laikiem (t.sk. mīnu neitralizēšanu), tādējādi nodrošinot brīvu pārvietošanos caur militārajiem mācību poligoniem laikā, kad tie netiek izmantoti militārajām vajadzībām. Tāpat JP ir noteiktas **valsts aizsardzības interešu zonas**, kurās, papildus normatīvajā regulējumā noteiktajiem ierobežojumiem militāro poligonu teritorijās, paredz nosacījumus jaunu jūras izmantošanas veidu saskaņošanai ar Aizsardzības ministriju.

Zivsaimniecības intereses JP

JP neregulē piekrastes zveju, zveju Baltijas jūrā un Rīgas līcī, un zivsaimniecības intereses tiek attēlotas JP esošās izmantošanas daļā. Savukārt esošā informācija par nozīmīgākajām zvejas teritorijām ir izvērtēta, nosakot citas jūras izmantošanas zonas.

JP nenosaka konkrētas vietas akvakultūras attīstībai jūrā. Katra attīstības iecere ir skatāma individuāli, atkarībā no izmantojamās tehnoloģijas un, ievērojot JP iekļautās rekomendācijas akvakultūras savietojamībai ar citiem jūras lietojuma veidiem.

Mencas un plekstu resursiem būtisku vietu tiek uzskatīta jūras teritorija starp dziļūdens daļu Baltijas jūras centrālajā daļā un piekrastes joslu, kur labvēlīgu hidroloģisku apstākļu gadījumā, noris šo zivju sugu nārsts. Latvijā par jutīgu un zivju resursiem būtisku vietu tiek uzskatīta piekrastes josla līdz 10 m izobātai, kas nodrošina nārsta vietas reņģei, akmeņplekstei, plekstei. Visa piekrastes zona Baltijas jūras un Rīga līča piekrastē ir nozīmīgi mazuļu uzturēšanās rajoni daudzām zivju sugām. Rīgas līča piekraste ir nozīmīgāka mazuļu uzturēšanās rajoni reņģei, atklātās jūras daļa ir nozīmīgākās mazuļu dzīvotnes plekstēm, akmeņplekstēm.

Jāturpina analizēt un kartēt informāciju par zivīm nozīmīgajām dzīvotnēm un nozīmīgākajām zvejas teritorijām, t.sk. ņemot vērā to mainīgumu, bet pirms lēmumu pieņemšanas par jaunu izmantošanas veidu uzsākšanu vai esošo paplašināšanos, ir nepieciešamas ieinteresēto pušu konsultācijas.

Tūrisma un rekreācijas intereses JP

JP neparedz nosacījumus tūrisma un rekreācijas attīstībai, jo tūrisma attīstību primāri ietekmē pašvaldības un tūrisma pakalpojumus nodrošinošie uzņēmumi. Tāpēc piekrastes tūrisma attīstība jākoncentrē Piekrastes plānojumā noteiktajās kompleksi attīstāmajās vietās, savukārt to tuvumā plānotai jūras izmantošanai, t.sk. VES izveidei, ir jāvērtē šo darbību potenciālā ietekme uz piekrastes un jahtu tūrismu.

Derīgo izrakteņu ieguves intereses JP

Derīgo izrakteņu ieguve Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos šobrīd nenotiek. Līdz šim tika izsniegtas vairākas licences ogļūdeņražu meklēšanai vai izpētei un ieguvei, kas daļēji apstiprina interesi par ogļūdeņražu iegulām Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā (galvenokārt teritorijā pie Lietuvas robežas) un teritoriālajā jūrā Kurzemes rietumu piekrastē¹⁶.

Plānošanas periodā nav paredzēta citu derīgo izrakteņu ieguve.

16 Ekonomikas ministrijas sagatavotā informācija, kas pieejama: https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/zemes_dzilu_izpete/

Bioloģiskās daudzveidības attēlošana JP

JP nemaina izmantošanas nosacījumus un regulējumu attiecībā uz putnu sugu aizsardzības prasībām. JP noteiktas **bioloģiskās daudzveidības izpētes zonas** Latvijas EEZ, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību un tādējādi pamatotu jaunu AJT izveidi. Turklāt JP apkopotā informācija par biotopu un sugu izplatību jāņem vērā, pieņemot lēmumus par jauniem jūras izmantošanas veidiem.

Kultūras mantojums JP

JP ietvaros svarīgs uzdevums ir saglabāt esošās zemūdens kultūrvēsturiskās mantojuma vērtības (t.sk. vrakus). Veicot izpēti jaunai jūras izmantošanai vai būvniecībai, nepieciešams apzināt kultūrvēsturiskā mantojuma vērtības jūrā un plānot darbības tā, lai novērstu negatīvu ietekmi uz šīm vērtībām.

Ainavu vērtības JP

JP neregulē ainavu aizsardzību, pārvaldību vai plānošanu, bet JP noteiktās nozaru intereses ņem vērā ainavu vērtības. Potenciālo zemūdens ainavu vērtību noskaidrošana jāsaista ar turamāko bioloģiskās daudzveidības izpēti vairākās jūras teritorijās. Savukārt, lai definētu piekrastes ainavu vērtības un dažādu jūras izmantošanas veidu iespējamo ietekmi uz tām (galvenokārt instalācijas jūrā un to redzamība no krasta) detalizētas ainavu izpētes jāveic piekrastes pašvaldību līmenī.

Klimata pārmaiņas JP

Lai gan pašreiz nav pietiekoši daudz informācijas par biotopu un jūrā mītošo sugu izplatību un klimata pārmaiņu ietekmi uz tiem, mainoties biogeoķīmiskajiem procesiem, var notikt arī izmaiņas biotopos un barības ķēdē. Klimata pārmaiņas līdz 2030. gadam kopumā varētu radīt samērā nelielu, tomēr negatīvu ietekmi, jo pārmaiņu radīto seku rezultātā mazināsies jūras ekosistēmas stabilitāte, kā arī iespējamās izmaiņas sugu un biotopu izplatībā, kas var radīt nepieciešamību pārvērtēt esošo un plānoto jūras aizsargājamo teritoriju tīklu. Turklāt, lai mazinātu krasta erozijas riskus, plānojot būvniecību piekrastes ūdeņos, nepieciešams novērtēt būves iespējamo ietekmi uz krasta procesiem un arī krasta procesu (erozijas) ietekmi uz buvi. Lai mazinātu kuģošanas sektora ietekmi uz klimatu, jāveicina SEG emisiju mazināšana no kuģošanas līdzekļu ekspluatācijas, motivējot izvēlēties energoefektīvākus kuģošanas līdzekļus, piemēram, šādiem kuģošanas līdzekļiem piestātnēs piedāvājot privilēģijas (cenu instrumenti u.tml.), kā arī veicinot videi draudzīgu energoresursu izmantošanu ostās, piemēram, ostu piestātnēs izveidojot piestātnēs stacionāros elektropieslēgumus, tādējādi nodrošinot kuģošanas līdzekļiem iespēju ostā izmantot elektroenerģiju.

Ekosistēmu pakalpojumi JP

Jūras telpiskās plānošanas un ekosistēmas pieejas kontekstā, jābūt skaidri saredzamai saistībai starp ekosistēmas procesiem, funkcijām, pakalpojumiem, ieguvumiem sabiedrības interesēs un to vērtību, kas ir īpaši svarīga, lai atvieglotu ieguvumu un zaudējumu analīzi cilvēku darbības un vides apsaimniekošanas stratēģijās. Šis ir pirmais mēģinājums šīs metodes pielietošanā ne tikai Latvijas jūras ūdeņiem, bet pat visas Baltijas jūras mērogā. Līdz ar to darbs saistībā ar EP pieeju JP intensīvi turpinās sadarbībā ar citām Baltijas jūras valstīm dažādu starptautisku projektu ietvaros.

5. JP risinājumi

JP ir jāņem vērā, pieņemot lēmumus par turpmāko jūras telpas izmantošanu. Lai atvieglotu nozaru interešu saskaņošanu, JP risinājumos ietverti vispārēji nosacījumi un principi, kas jāņem vērā, plānojot attīstību jūras telpā.

Galvenie nosacījumi jūras telpas attīstības plānošanā:

1. Jūras telpas izmantošana jāorganizē atbilstoši dabas apstākļiem, nodrošinot vides stāvokļa un ekoloģisko parametru saglabāšanu un ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām, kā arī radot labvēlīgus apstākļus vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai;
2. Jānodrošina esošo, iepriekš izveidojušos jūras izmantošanas veidu pastāvēšana, kas jau aizņem noteiktu jūras telpas daļu un tādējādi ietekmē un rada nosacījumus jaunu saimnieciskās darbības veidu izvietojumam jūrā;
3. Jāveicina esošo saimniecisko darbību attīstība un jārada apstākļi jaunu jūras lietojuma veidu ienākšanai;
4. Lēmumi par jaunu jūras resursu un telpas izmantošanas veidu ieviešanu jābalsta uz pētījumiem par to tehnoloģisko un ekonomisko pamatotību, ietekmi uz vidi un jūras ekosistēmu, kā arī izvērtējot atbilstību nacionālās politikas mērķiem un prioritātēm.

5.1. Konceptuālais ietvars

Balstoties uz diskusiju rezultātiem ar jūras telpas izmantošanā ieinteresēto nozaru pārstāvjiem, JP stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un tā sasniegšanai izvirzītajām prioritātēm, kā arī **jūras telpas izmantošanas telpisko prioritāšu** noteikšanas kritērijiem (skatīt 2.pielikumu).

JP ir noteiktas trīs jūras telpas izmantošanas kategorijas:

1. **Jūras telpas izmantošanas prioritātes** - kategorijā ir ietverti esošie un plānotie jūras izmantošanas veidi, kuri ir būtiski stratēģiskajā daļā definēto prioritāro jomu telpisko interešu nodrošināšanai.
2. **Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā**, kuri ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti.
3. **Vispārējās izmantošanas teritorijas**, kur pieļaujami visi jūras telpas izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, zinātniskā izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt licenču laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai vai zemes dzīļu izmantošanai jūrā.

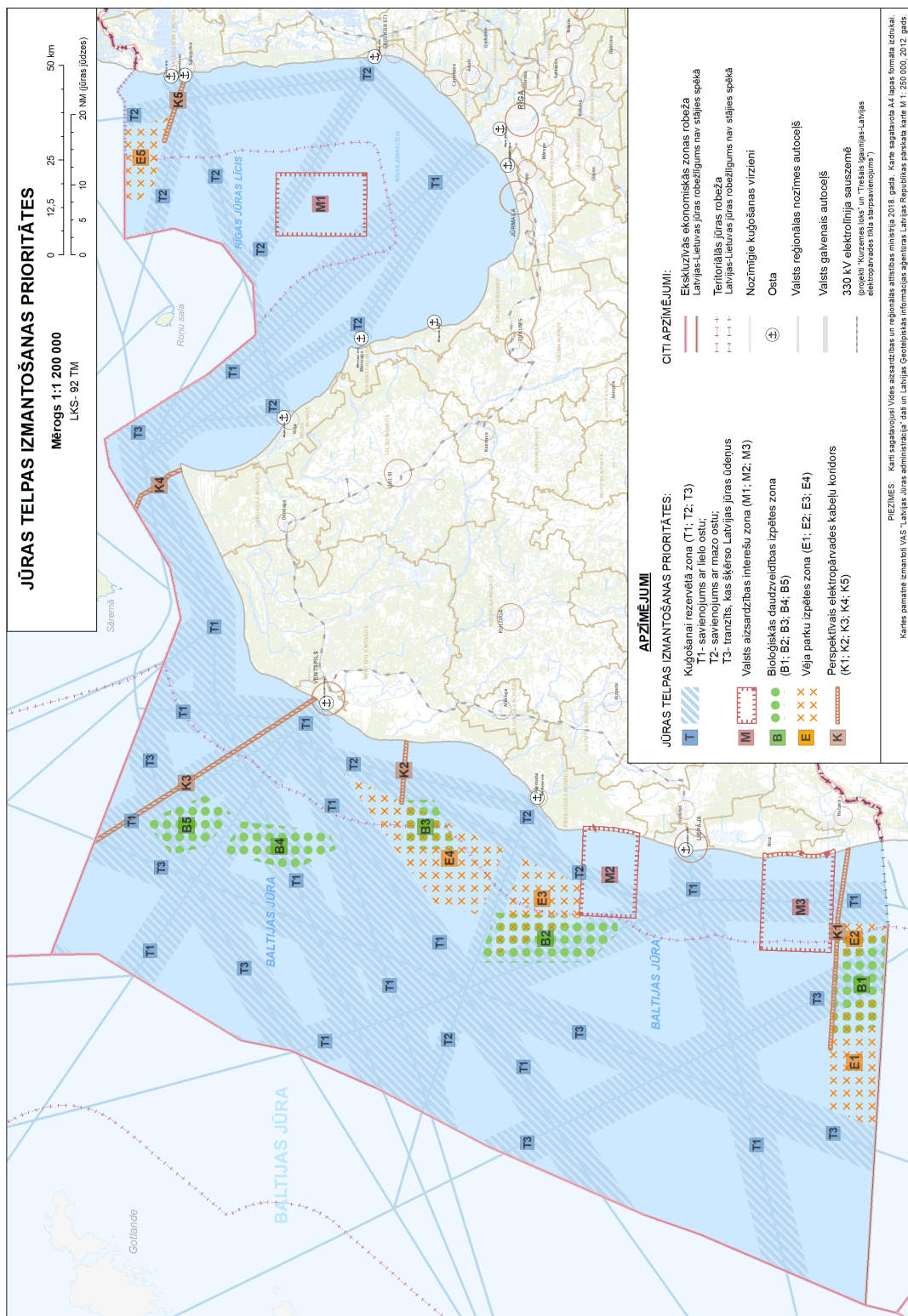
5.1.1. Jūras telpas izmantošanas prioritātes

Jūras telpas izmantošanas prioritātes (skatīt 4. attēlu) ir noteiktas, izslēdzot vai nosakot ierobežojumus darbībām, kas var radīt traucējumu vai kaitējumu to pastāvēšanai vai attīstībai. Šajā kategorijā ir ietverti arī potenciāli attīstāmie jūras izmantošanas veidi (atjaunojamo energoresursu), kuru attīstībai ir noteiktas piemērotākās platības, ņemot vērā saimniecisko darbību ierobežojošos dabas apstākļus, iespējamo ietekmi uz jūras ekosistēmu, kā arī iespējamās konfliktus ar citiem jūras izmantošanas veidiem. Nosacījumi katram jūras telpas izmantošanas veidam iekļauti 1. tabulā.

1. tabula. Jūras telpas izmantošanas veidi un izmantošanas nosacījumi

Jūras telpas izmantošanas veids	Izmantošanas nosacījumi
Kuģošanai rezervētās zonas (T1, T2, T3)	Nav pieļaujamas stacionāras būves vai konstrukcijas, kas nav saistītas ar kuģu satiksmes nodrošināšanu (t.sk. VES, viļņu enerģijas elektrostacijas, ogļūdeņražu izpēte un eksperimentāla ieguve, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi). Ja vēja parku izpētes laikā konstatētais optimālais konstrukcijas novietojums pārklājas ar kuģošanai rezervētajām zonām, vienojieties par telpiskajiem risinājumiem kuģošanas drošības nodrošināšanai, ir iespējama kuģošanai rezervēto zonu nobīde.
Valsts aizsardzības interešu zonas (M1, M2, M3)	Nav pieļaujama stacionāru būvju vai konstrukciju izvietošana, kas nav saistītas ar kuģu satiksmes nodrošināšanu (t.sk. VES, viļņu enerģijas elektrostacijas, ogļūdeņražu izpēte un eksperimentāla ieguve, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi) bez saskaņošanas ar Aizsardzības ministriju.
Bioloģiskās daudzveidības izpētes zonas (B1, B2, B3, B4, B5)	Līdz zonu izpētei nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas (t.sk. VES, viļņu enerģijas elektrostacijas, ogļūdeņražu izpēte un eksperimentāla ieguve, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi). Ja izpētē netiek konstatētas aizsargājamas dabas vērtības, izpētītās zonas vai to daļas var tikt paredzētas jaunu jūras izmantošanas veidu licenču izsniegšanai.
Vēja parku izpētes zonas (E1, E2, E3, E4, E5)	Jaunas licences VES ierīkošanai un ar to saistītajai izpētei tiek izsniegtas tikai šajās zonās. Pirms VES būvniecības ir jāveic visas normatīvajā regulējumā noteiktās procedūras, t.sk. ietekmes uz vidi novērtējums.
Perspektīvie elektropārvades kabeļu koridori (K1, K2, K3, K4, K5)	Plānojot elektropārvades starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm vai VES pieslēgumu sauszemei, prioritāri jāizvērtē šie virzieni.

4. attēls. Jūras telpas izmantošanas prioritātēs (avots: VARAM)

Ņemot vērā to, ka VES ierīkošana jūrā konfliktē ar citu nozaru interesēm un esošajiem izmantošanas veidiem, izsniedzot licenci vēja parku izpētes zonā, jāņem vērā šādi aspekti:

- Būtsiski ir izvērtēt VES ietekmi uz piekrastes ainavu. Īpaši negatīva ietekme sagaidāma vietās ar dabisku vai cilvēka darbības mazpārveidotu ainavu, kā arī vietās ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi. No krasta saredzami VES var mazināt šādu teritoriju pievilcību tūrismam, tādēļ ieteicams VES novietot vismaz 8 km attālumā no krasta, bet stāvkraсту posmos (piemēram, Jūrkalnē) optimālais attālums būtu pat lielāks – līdz 20 km no krasta.
- VES uzstādīšana var radīt kaitējumu vai iznīcināt zemūdens biotopus. Īpaši jutīgi ir akmeņainā substrātā (klintāja un laukakmeņiem, kā arī jaukta substrāta) veidojušies biotopi. Tāpēc VES nav pieļaujami zemūdens biotopu aizsardzībai izveidotās teritorijās vai arī teritorijās, kur potenciāli varētu tikt atrasti aizsargājamie biotopi.
- VES pēc iespējas būtu jāizvieto arī ārpus migrējošo putnu (gārgaļu, kākauļu, melnās un tumšās pīles, melnā alka, mazā ķīra) ziemošanas vietām, to migrācijas ceļiem, kā arī atpūtas un barošanās vietām migrācijas laikā;
- Teritorijās, kur tiek ierīkotas VES, tiek ierobežota zivsaimniecība un minerālresursu ieguve, tādēļ, nosakot piemērotāko vietu, nepieciešams ņemt vērā arī šo nozaru intereses, pēc iespējas izslēdzot teritorijas, kas nodrošina nozīmīgus zivju nozvejas apjomus vai arī potenciāli varētu tikt izmantotas derīgo izrakteņu ieguvei. Ja telpiski par abpusēji izdevīgu risinājumu nav iespējams vienoties, nepieciešams izvērtēt un pielietot esošo praksi kompensāciju izmaksāšanā.
- Teritorijās, uz kurām jau ir izsniegtas licences ogļūdeņražu izpētei un ieguvei, kā arī citas saimnieciskās darbības veikšanai, t.sk. akvakultūru ražošanai, VES licences izsniegšana nav iespējama.

5.1.2. Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā

Latvijas normatīvajā regulējumā līdz JP izstrādei un apstiprināšanai ir noteikti vairāki jūras izmantošanas veidi un jūras teritoriju izmantošana jau daļēji tiek regulēta (skatīt 2. tabulu un 5. attēlu). Ir iespējams izšķirt divus normatīvajā regulējumā noteiktos teritoriju veidus – teritorijas, kam ir noteikti izmantošanas nosacījumi vai ierobežojumi attiecībā pret citām jūras telpas izmantošanām un objekti, kuriem ir noteikta faktiskā atrašanās vieta.

2. tabula. Jūras telpas izmantošanas normatīvais regulējums

Jūras telpas izmantošanas veids	Normatīvie akti, kas nosaka izmantošanas kārtību
Aizsargājamās jūras teritorijas, s.tk. lieguma un neitrālās zonas	● Likums par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām; ● MK 2010. gada 5. janvāra noteikumi Nr.17 "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām"; ● AJT "Nida-Pērkone" (MK noteikumi 2011. gada 23. augusta Nr. 652), "Rīgas līča rietumu piekraste" (MK noteikumi 2011. gada 23. augusta Nr. 653) un "Irbes šaurums" (MK 2011. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 807) individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

Jūras telpas izmantošanas veids	Normatīvie akti, kas nosaka izmantošanas kārtību
Valsts nozīmes arheoloģisko pieminekļu objekti un teritorijas, t.sk. vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas	• Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību"; • MK 2003. gada 26. augusta noteikumi Nr.474 "Noteikumi par kultūras pieminekļu uzkaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu"; • Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likuma 19. panta otrā daļa noteic, ka publisku personu un privātpersonu tiesības izmantot jūru nosaka nepieciešamību saņemt licenci kuģu vraku un citas nogrimušas mantas izpētei.
Elektronisko sakaru kabeli un to ekspluatācijas aizsargjoslas	• Aizsargjoslu likuma 14. panta otrās daļas 2. punkts noteic, ka ap elektronisko sakaru tīklu jūras kabeļu līnijām ir nosakāma aizsargjosla 0,25 jūras jūdžu platumā abpus kabeļa līnijas, kurā aizliegts veikt jebkādas celtniecības, montāžas un spridzināšanas darbus; izdarīt ģeoloģiskās un ģeodēziskās izpētes darbus, kas saistīti ar urbumiem, zemes paraugu ņemšanu un citiem līdzīgiem darbiem; ierīkot kuģu, liellaivu un peldošo celtni piestātnes; veikt iekraušanas, izkraušanas, gultnes padziļināšanas un zemes smelšanas darbus; izmest enkurus, braukt ar nolaistiem enkuriem, ķēdēm, lotēm, velkamajiem rīkiem un traļiem; ierādīt zvejas vietas; zvejot zivis; vākt augus ar dziļlūdens rīkiem
Militārie jūras novēršanas tehniskie līdzekļi un to ekspluatācijas aizsargjoslas	• Aizsargjoslu likuma 21. panta pirmajā daļā noteiktas aizsargjoslas ap navigācijas tehniskajiem līdzekļiem un 21 panta otrajā daļā aizsargjoslas ap militārajiem jūras novēršanas tehniskajiem līdzekļiem; • Aizsargjoslu likuma 50. panta otrā daļā noteic, ka aizsargjoslās ap valsts aizsardzības vajadzībām paredzētajiem navigācijas tehniskajiem līdzekļiem un militārajiem jūras novēršanas tehniskajiem līdzekļiem ir aizliegts celt ēkas un būves, kas traucē to darbību. • MK 2014. gada 20. maija noteikumi Nr. 246 "Noteikumi par to valsts aizsardzības vajadzībām paredzēto navigācijas tehnisko līdzekļu un militāro jūras novēršanas tehnisko līdzekļu sarakstu, ap kuriem nosakāmas aizsargjoslas, aizsargjoslu platumu un tajās nosakāmajiem būvniecības ierobežojumiem" nosaka, ka šajās aizsargjoslās bez saskaņošanas ar Aizsardzības ministriju aizliegts uzsākt būvju būvniecību. • MK 2006. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 508 "Noteikumi par aizsargjoslām ap valsts aizsardzības objektiem un šo aizsargjoslu platumu" nosaka valsts aizsardzības objektus, ap kuriem veidojamas aizsargjoslas, un šo aizsargjoslu platumu.
Militārie mācību poligoni un to ekspluatācijas aizsargjoslas	• Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums; • MK 2010. gada 21. decembra noteikumi Nr. 1171 "Noteikumi par Latvijas ūdeņu izmantošanas kārtību un kuģošanas režīmu tajos" noteic, ka LJA var noteikt kuģošanas režīma ierobežojumus jūrā.
Ostu teritorijas, t.sk. ostu ārējie reidi	• MK 2017. gada 9. maija noteikumi Nr.253 "Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" nosaka inženierbūvju būvniecības procesa kārtību un nosacījumus. Izdoti saskaņā ar Būvniecības likumu. • Ostu robežas t.sk. ārējie reidi tiek noteikti ar MK noteikumiem, kas regulē attiecīgās ostas ārējās robežas. • Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumenti un saistoši noteikumi.

Jūras telpas izmantošanas veids	Normatīvie akti, kas nosaka izmantošanas kārtību
Navigācijas tehniskie līdzekļi un to ekspluatācijas aizsargjoslas	● MK 2012. gada 5. jūnija noteikumi Nr.385 "Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap kuģošanas drošībai paredzētajiem navigācijas tehniskajiem līdzekļiem" nosaka ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija ap kuģošanas drošībai paredzēto navigācijas tehnisko līdzekli (ap bākām un ap citiem kuģošanas navigācijas līdzekļiem (krasta zīmes, krasta ugunszīmes, molu ugunis, vadlīniju zīmes u.c.)). Jebkāda veida saimniecisko darbību kuģošanas navigācijas līdzekļa aizsargjoslas teritorijā pirms tās uzsākšanas saskaņo: ostas teritorijā – ar attiecīgās ostas pārvaldi; ārpus ostas teritorijas – ar attiecīgo pašvaldību; teritoriālajā jūrā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā – ar Jūras administrāciju. ● Lai nodrošinātu jūras navigācijas līdzekļu ekspluatāciju un drošību, zemes īpašnieki vai lietotāji aizsargjoslas teritorijā ievēro Aizsargjoslu likuma 35. un 50. pantā noteiktos aprobežojumus, kā arī Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumu un normatīvos aktus par navigācijas līdzekļu darbības nodrošināšanu.
Niršanai ierobežotās un aizliegtās teritorijas	● Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums: 2016. gada 1. martā stājās spēkā grozījumi Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumā, un minētais likums tika papildināts ar 191 pantu "Niršanai jūrā noteiktie ierobežojumi un aizliegumi". Grozījumi paredz, ka vietās, kur jūrā atrodas kuģu vraki vai nogrimuši priekšmeti, kas rada vai var radīt apdraudējumu jūras videi vai kultūrvēsturiskām vērtībām, nosaka niršanai ierobežotas teritorijas. Lai nirtu ierobežotajā teritorijā fiziskajai personai, ir nepieciešama Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku Krasta apsardzes dienesta atļauja. Saskaņā ar MK 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 133 "Noteikumi par niršanu jūrā ierobežotās teritorijās atļauju izsniedz uz 30 dienām un tajā norāda konkrētu ierobežoto teritoriju, niršanas laiku un nosacījumus. ● MK 2010. gada 21. decembra noteikumi Nr. 1171 "Noteikumi par Latvijas ūdeņu izmantošanas kārtību un kuģošanas režīmu tajos" nosaka niršanai ierobežotās un aizliegtās teritorijas.
Oglūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves licenču laukumi un licenču bloki	● MK 2010. gada 1. jūlija rīkojums Nr. 377 - groza MK 2000. gada 7. jūnija rīkojumu Nr.272 "Par licencēšanas konkursa pirmajā kārtā iekļaujamajiem ogļūdeņražu meklēšanas, izpētes un ieguves blokiem" ● MK 2007. gada 21. septembra rīkojums Nr.594 "Par ogļūdeņražu izpētes un ieguves licences laukuma noteikšanu Latvijas Republikas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā" ● MK 2007. gada 26. septembra rīkojums Nr.600 "Par ogļūdeņražu meklēšanas licences laukuma noteikšanu Latvijas Republikas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā"
Nogremdēto sprāgstvielu rajons	● Kuģošanas režīms tiek publicēts LJA izdotajā izdevumā "Paziņojumi jūrniekiem" katra gada pirmajā numurā un nepieciešamības gadījumā aktualizēts ar ikmēneša izdevumu "Paziņojumi jūrniekiem": aizliegts noenkuroties, zvejot ar grunts zvejas rīkiem, veikt zemūdens darbus un zemūdens spridzināšanu.

Age Group	Percentage
18-24	~12%
25-34	~28%
35-44	~18%
45-54	~15%
55-64	~10%
65-74	~8%
75-84	~5%
85+	~2%

JP atļautās izmantošanas kartē (1. pielikumā) papildus tiek attēloti arī navigācijas un ostu darbības, piekrastes tūrisma, inženierkomunikāciju, krasta noskalošanās riska, u.c. informācija, kas raksturo jūras telpas faktisko izmantošanu un nerada jaunus nosacījumus jūras telpas izmantošanai. Šie tematiskie dati ietver šādas jūras izmantošanas veidus:

3. tabula. Jūras telpas izmantošanas papildinformācija

Navigācijas un ostu darbības informācija	Zivsaimniecība:
Navigācijas informācija: ● Vadlīnija ● leteicamais kuģu ceļš ● leteicamais divvirzienu kuģu ceļš ● Enkurvieta(s) ● Navigācijas šķērslis	Zivju izkraušanas vietas
Navigācijas tehniskie līdzekļi: ● Bāka	Vraki:
Navigācijas drošības informācija: ● Bijušais mīnētais rajons, atvērts kuģošanai ● Bijušie mācību mīnēšanas poligoni ● Kuģošanai slēgtie rajoni	Nav bīstams vraks Bīstams vraks ● Vraka paliekas ● Daļēji redzams vraks
Ostas	Risku zonas:
	Krasta noskalošanas riska teritorijas (Krasta erozijas riska 4. un 5. klases) ¹⁷

Esošās situācijas tematiskie dati ietver arī JP izstrādes laikā apkopoto informāciju par saimniecisko aktivitāti jūrā un informāciju par bioloģiski vērtīgām teritorijām. Šī informācija netiek attēlota jūras atļautās izmantošanas kartē, taču tā ir jāizmanto jaunu jūras izmantošanas veidu noteikšanai:

Zvejas aktivitāte ¹⁸ :
Kopējā nozveja Latvijas piekrastē pa piejūras pagastiem 2004.-2013. gadā
Visu sugu (bez reņģes) kopējā nozveja Latvijas piekrastē pa piejūras pagastiem 2004.-2013. gadā
Nozveju telpiskais sadalījums pa sugām (brētliņu, reņģu, mencu un plekstu) Baltijas jūras atklātajā daļā no 2004. līdz 2015. gadam
Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ¹⁹ :
Biotopu, t.sk. ES nozīmes aizsargājama biotopa – “1170 Akmeņu sēkli jūrā” izplatība
Zivju nārstošanas un mazuļu uzturēšanās vietas

17 Metodiskais materiāls “Vadlīnijas jūras krasta erozijas seku mazināšanai”, Latvijas Universitāte, 2014, pieejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/publ/met/?doc=18713>

18 Kartoshēmas pieejamas JP 3.7.apakšnodalā

19 Kartoshēmas pieejamas JP 3.11.apakšnodalā

5.1.3. Vispārējās izmantošanas teritorijas

Vispārējās izmantošanas teritorijās ir atļauti visi jūras telpas izmantošanas veidi (t.sk. zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, zinātniskā izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada kaitējumu jūras videi.

Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt licenču laukumus, saņemot licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemot licenci būvju ekspluatācijai vai zemes dziļu izmantošanai jūrā. Savukārt, lai nodrošinātu sabalansētu un saskaņotu jūras telpas izmantošanu, JP ir iekļautas rekomendācijas jaunu izmantošanas veidu ierīkošanai Tādēļ, nosakot piemērotākās zonas jauniem jūras izmantošanas veidiem, līdzās resursa pieejamībai būtiski ir izvērtēt ietekmi uz vidi, valsts drošību, navigāciju un citām jūras izmantošanas interesēm, kā arī ņemt vērā dažādus darbības ierobežojošos faktorus.

5.1.3.1 Ieteikumi viļņu enerģijas elektrostaciju ierīkošanai

JP veicina dažādu jūrā pieejamo energoresursu izmantošanu, tādējādi arī veicinot valsts enerģētisko neatkarību. Taču vienlaikus atjaunojamo resursu izmantošana nedrīkst radīt neatgriezenisku kaitējumu jūras ekosistēmai un būtiskus zaudējumus citiem jūras resursu un telpas lietotājiem.

Viļņu enerģijas izmantošanas ietekme uz vidi, kultūras mantojumu un piekrastes ainavu

Viļņu elektrostaciju ietekme uz vidi pagaidām nav pietiekami izpētīta. Piekrastes zonā (līdz 10 m dziļumam) uzstādītās iekārtas, mazinot viļņu enerģiju krastā, ietekmētu sanešu plūsmu, kā arī krasta erozijas un akumulācijas procesu, līdz ar to ietekmējot arī zemūdens biotopus un zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietas piekrastē. Jāvērtē ietekmes apmērs no izvēlētās tehnoloģijas un konkrētās vietas.

Lai izvērtētu katras viļņu elektrostācijas projekta ietekmi uz vidi, piekrastes ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu, nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai. Šajā procesā būtu jāiekļauj arī kumulatīvo ietekmju novērtējums, ņemot vērā pieejamos zinātniskos pētījumus un jau esošo slodzi uz jūras ekosistēmu.

Viļņu enerģijas izmantošanas ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas jāņem vērā, izvēloties atkrastes vietu viļņu elektrostaciju ierīkošanai, ir ietekme uz kuģu satiksmi. Lai novērstu kuģu avāriju riskus, viļņu elektrostācijas jāizvieto ārpus kuģošana rezervētām zonām un ostu teritorijām izņemot gadījumus, ja ir pamatots, ka piemērotākā ierīkošanas atrodas tieši kuģošana rezervētajā zonā. Tādā gadījumā atbildīgajām institūcijām nepieciešams rast telpiskus risinājumus, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, un nepieciešamības gadījumā mainīt konkrētās teritorijas izmantošanas prioritāti.

Drošības apsvērumu dēļ viļņu elektrostācijas nav pieļaujamas nogremdēto sprāgstvielu rajonos. Bijušajās mīnētajās teritorijās sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (NBS) nepieciešama jūras dibena padziļināta izpēte. Teritorijās, kur tiek ierīkotas viļņu elektrostācijas, tiek ierobežota zivsaimniecība un minerālresursus ieguve, tādēļ, nosakot piemērotāko vietu, nepieciešams ņemt vērā arī šo nozaru intereses, pēc iespējas izslēdzot teritorijas, kas nodrošina nozīmīgus zivju nozvejas apjomus vai arī potenciāli varētu tikt izmantotas derīgo izrakteņu ieguvei.

Savukārt zonās, kur jau ir izsniegtas licences oglekļa dioksīda izpētei un ieguvei, kā arī būvēm, t.sk. VES, viļņu elektrostaciju izvietošana nav pieļaujama, izņemot gadījumus, ka to atļauj izsniegtās licences nosacījumi.

5.1.3.2. Ieteikumi zemūdens kabeļu ierīkošanai

Zemūdens kabeļu ietekme vidi un kultūras mantojumu

Ierīkojot zemūdens kabeļus, pēc iespējas jānovērš kaitējums jūras ekosistēmai un kultūrvēsturiskajam mantojumam. Tādēļ nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, izvērtējot riskus, kas saistīti ar aizsargājamiem zemūdens biotopu un zivju nārsta vietu mehānisku bojāšanu un šo darbību ietekmes apmērus. Kabeļi nebūtu pieļaujami arī vietās, kur konstatēti vraki vai citas vēstures liecības ar kultūrvēsturisku nozīmi.

Zemūdens kabeļu ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Zemūdens kabeļus var apdraudēt kuģu ceļu padziļināšana un uzturēšana, enkuru izmešana, grunts tralēšana, kā arī minerālresursu ieguve. Tādēļ plānojot kabeļu trajektorijas, pēc iespējas jāizvairās no kuģu ceļiem, kur nepieciešams veikt padziļināšanas vai uzturēšanas darbus, enkurvietām, grunts novietnēm, zvejai ar grunts trali prioritārajām teritorijām, kā arī teritorijām, kas varētu būt potenciāli nozīmīgas minerālresursu ieguvei.

Drošības apsvērumu dēļ kabeļu ierīkošana nebūtu pieļaujama nogremdēto sprāgstvielu rajonos. Sadarbojoties ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, ļoti rūpīgi būtu jāizvērtē iespējas izvietot kabeļus militārajos mācību poligonos, kā arī jāveic nepieciešamie drošības pasākumi un izpēte, ierīkojot kabeļus bijušajos mīnētajos rajonos.

5.1.3.3. Ieteikumi jūras akvakultūras ierīkošanai

Ņemot vērā pieaugošo interesi par akvakultūras attīstības iespējām Baltijas reģionā un šīs nozares nozīmi Zilās izaugsmes kontekstā, kā arī dažādu tehnoloģisko risinājumu straujo attīstību, nepieciešams veikt pētījumus par vides apstākļu piemērotību dažādu akvakultūras sugu audzēšanai Latvijas piekrastē un izstrādāt Latvijas apstākļiem piemērotas, videi draudzīgas tehnoloģijas. Pētījumos būtu jāiesaista Latvijas zinātniskie institūti ar ilgstošu zinātniskā darba pieredzi jūras un akvakultūras izpētes jomā. Nosakot akvakultūras attīstībai piemērotās teritorijas, nepieciešams balstīties uz jaunāko Baltijas jūras (vēlams arī Latvijā veikto) pētījumu atzinumiem, novērst iespējamās vides riskus, kā arī traucējumu citām jūras izmantošanas interesēm.

Jūras akvakultūras ietekme uz vidi

Būtisku negatīvu ietekmi uz vidi rada zivju akvakultūra atklātos sprostos, jo audzēšanas procesā lietotā un neizmantotā zivju barība, vielmaiņas galaprodukti un medikamenti palielina jūras eitrofikācijas slogu un ietekmē dabīgās populācijas. Tādēļ tā nav pieļaujama Rīgas līcī, ņemot vērā jau esošo eitrofikācijas līmeni. Savukārt aļģu un īpaši gliemeņu akvakultūra var pat radīt pozitīvu ietekmi uz vidi, jo augšanas procesā tās piesaista barības vielas un veic ūdens filtrāciju.

Zivju akvakultūra atklātos sprostos var radīt negatīvu ietekmi uz visa veida bentiskajiem biotopiem, savukārt pret aļģu un gliemeņu akvakultūru (vai IMTA) jutīgākie būs fotiskās zonas biotopi, kā arī afotiskās zonas biotopi, kas veidojas uz klintāja, laukakmeņiem vai morēnas. Mazāks kaitējums sagaidāms afotiskajā zonā, teritorijās, kur raksturīgi smilšaini un/ vai dūņu nogulumi, tādēļ tās būtu piemērotākās akvakultūras fermu ierīkošanai. Būtiska negatīva ietekme sagaidāma arī uz zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietām. Ņemot vērā minētās vides ietekmes, akvakultūras fermas nebūtu ieteicamas piekrastes ūdeņos, zonā līdz 20 m dziļumam.

Jūras akvakultūras ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Lai novērstu kuģu avāriju riskus, akvakultūras fermas jāizvieto ārpus kuģošanai rezervētajām zonām un ostu teritorijām, izņemot gadījumus, ja ir pamatots, ka vispiemērotākā akvakultūras fermas ierīkošanas vieta ir kuģošanai rezervētajā zonā. Tādā gadījumā atbildīgajām institūcijām nepieciešams rast telpiskus risinājumus, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, un nepieciešamības gadījumā mainīt konkrētās vietas izmantošanas prioritāti.

Akvakultūras fermas nav pieļaujamas arī militārajos mācību poligonos. Iespējas noteikt akvakultūras laukumus bijušajās mīnētajās teritorijās jāizvērtē sadarbībā ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, kā arī jāveic atbilstoša jūras dibena padziļināta izpēte.

Lai neradītu zaudējumus citām saimniecības nozarēm, akvakultūras laukumus nedrīkst noteikt zonās, kurās notiek intensīva zveja, kā arī teritorijās, kas potenciāli varētu būt nozīmīgas minerālresursu ieguvei.

Savukārt zonās, kur jau ir izsniegtas licences ogļūdeņražu izpētei un ieguvei, kā arī būvēm, t.sk. VES, akvakultūras fermu izvietošana nav pieļaujama, izņemot gadījumus, ka to atļauj izsniegtās licences nosacījumi.

5.1.3.4. Ieteikumi ogļūdeņražu izpētei un ieguvei

Valsts ģeoloģijas fondā pieejamie pētījumi liecina, ka iespējamo iegūstamo naftas resursu daudzums Baltijas jūras atradnēs var būt no 0,2 līdz 10 milj. t²⁰. Lielākās iegulas ir koncentrētas Latvijas jūras ūdeņu dienvidrietumu daļā. Kopumā ir atklāti ap 50 lokālo pacēlumu – naftas iegulu, no kuriem 20 ir atzīti par perspektīviem naftas ieguvei. Aprēķini liecina, ka ogļūdeņražu ieguve ekonomiski lietderīga varētu būt vairākās lielākajās naftas iegulās, bet pārējo apguve varētu sākties pēc atbilstošas infrastruktūras izveides pie lielajām iegulām.

Ogļūdeņražu ieguves ietekme uz vidi

Ogļūdeņražu ieguve rada SEG un gaisu piesārņojošo vielu emisijas no sekojošiem procesiem – kontrolētām noplūdēm, drošības dedzināšanas ar lāpu, izpētes, ražošanas, modernizācijas un transportēšanas. Šīs darbības var negatīvi ietekmēt Latvijai ES tiesību aktos noteikto SEG emisiju samazināšanas mērķu un gaisa piesārņojošo vielu mērķu izpildi.

Ierīkojot naftas urbumus, kā arī veicot to ieguvu, iespējama ogļūdeņražu nonākšana vidē, radot apdraudējumu jūras ekosistēmai. Naftas radītais piesārņojums var negatīvi ietekmēt jūras biotopus, zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietas un radīt kaitējumu zivju resursiem. Īpaši bīstams naftas piesārņojums var būt putniem – peldot piesārņotā ūdenī, tiem saķep spalvas, tādējādi zūd izolācijas un termoregulācijas spējas, kā rezultātā putni nespēj ienirt, un iet bojā nosalstot, pārkarstot, no atūdeņošanās vai no bada. Putnu bojāeju var izraisīt arī saindēšanās ar naftu, to norijot. Tādēļ naftas ieguve nebūtu pieļaujama putnu un zemūdens biotopu aizsardzībai izveidotās teritorijās (it īpaši gārgaļu, kākauļu, melnās un tumšās pīles, kā arī melnā alka ziemošanas vietās), bioloģiskās daudzveidības izpētes zonās līdz to izpētes veikšanai, kā arī zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietās (it īpaši piekrastes joslā līdz 10 m dziļumam). Turklāt naftas ieguve piekrastes joslā radītu arī negatīvu ietekmi uz atpūtas iespējām pludmalē, t.sk. peldūdeņu piesārņojuma risku, tādējādi radot zaudējumus tūrisma nozarei.

Ogļūdeņražu ieguves ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Lai novērstu kuģu avāriju riskus, ogļūdeņražu izpēte un ieguve jāizvieto ārpus kuģošanai rezervētajām zonām un ostu teritorijām, izņemot gadījumus, ja komerciāli izmantojamas naftas iegulas tiek atrastas šajās teritorijās un vispiemērotākā ogļūdeņražu izpētes vai ieguves ierīkošanas vieta ir tieši kuģošanai rezervētajā zonā. Tādā gadījumā atbildīgajām institūcijām nepieciešams rast telpiskus risinājumus, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, un nepieciešamības gadījumā mainīt konkrētās vietas izmantošanas prioritāti. Drošības apsvērumu dēļ naftas ieguve nebūtu pieļaujama arī militārajos mācību poligonos. Ja komerciāli izmantojamas naftas iegulas tiek atklātās novērošanas torņu aizsargjoslās, uz naftas ieguves platformām nepieciešams uzstādīt aparāturu, kas nodrošina krasta novērošanas sistēmu darbību. Lai uzsāktu ogļūdeņražu ieguvu nogremdēto sprāgstvielu rajonos un bijušajās mīnētajās teritorijās, sadarbībā ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, nepieciešams veikt jūras dibena padziļinātu izpēti un sprādzienbīstamo priekšmetu neitralizāciju. Vietās, kur atrasti nogremdēti ķīmiskie ieroči, ieguve nebūtu pieļaujama, kamēr nav atrasti tehnoloģiski risinājumi, kā šo piesārņojuma avotu izolēt vai likvidēt.

20 Latvijas zemes dzīļu resursi, Rīga: Valsts ģeoloģijas dienests, 1996, 17. lpp https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/vpp/mali_latvija/visp_geol/LATVIJAS_ZEMES_DZILU_RES_1998_pdf.pdf

5.1.3.5. Ieteikumi derīgo izrakteņu ieguvei

Ņemot vērā samērā zemo interesi par derīgo izrakteņu ieguvi jūrā, kā arī pieejamo ieguves tehnoloģiju negatīvo ietekmi uz jūras ekosistēmu, vietas derīgo izrakteņu ieguvei līdz 2030. gadam netiek plānotas. Tomēr, ja rodas konkrēta komersantu interese par šo resursu ieguvi, paredzamajām darbībām nepieciešamas veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, ņemot vērā arī kumulatīvās ietekmes, un nepieļaujot jūras vides stāvokļa, kā arī zemūdens biotopu aizsardzības stāvokļa pasliktināšanos.

Derīgo izrakteņu ieguves ietekme uz vidi kultūras mantojumu

Derīgo izrakteņu ieguves rezultātā zemūdens biotopi tiek mehāniski iznīcināti, tādēļ tā nav pieļaujama aizsargājamās jūras teritorijās, kas izveidotas zemūdens biotopu un putnu aizsardzībai, kā arī bioloģiskās daudzveidības izpētes teritorijās, kurām potenciāli varētu tikt noteikts aizsardzības statuss. Derīgo izrakteņu ieguve maksimāli jānovērš arī zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās vietās, piekrastes zonā līdz 10 m dziļumam, kā arī vietās, kur konstatētas zemūdens kultūras mantojuma vērtības.

Derīgo izrakteņu ieguves ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Drošības apsvērumu dēļ, kā arī, lai novērstu kaitējumu videi, derīgo izrakteņu ieguve nav pieļaujama nogremdēto sprāgstvielu rajonos, savukārt bijušajos mīnētajos rajonos sadarbībā ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem nepieciešams veikt rūpīgu jūras dibena izpēti. Derīgo izrakteņu ieguve nav pieļaujama vietās, kur ir izvietoti kabeļi. Derīgo izrakteņu ieguve nebūs iespējama teritorijās, kur ir izsniegtas licences VES vai viļņu elektrostaciju uzstādīšanai, akvakultūrai vai ogļūdeņražu ieguvei.

Derīgo izrakteņu ieguve nebūtu pieļaujama intensīvi izmantotos kuģu ceļos, kā arī ostu teritorijās, izņemot kuģu ceļu padziļināšanas vai uzturēšanas rezultātā iegūtās smiltis.

5.1.3.6. Ieteikumi jaunu grunts novietņu ierīkošanai

Ostu un kuģu ceļu padziļināšanas un uzturēšanas darbu rezultātā iegūtais sanešu materiāls tradicionāli tiek izmantots būvniecības procesā vai deponēts jūrā šim mērķim oficiāli noteiktā grunts novietnē. Grunts novietnes ir noteiktas pie visām Latvijas ostām. Jaunu grunts novietni pagaidām ir paredzējusi izveidot tikai Rīgas osta.

Grunts novietņu ietekme uz vidi

Grunts novietnes var radīt būtisku kaitējumu zemūdens biotopiem. Īpaši jutīgi ir uz akmeņaina substrātā (klintāja un laukakmeņiem), kā arī jaukta substrāta veidojušies biotopi, kas ir iekļauti arī Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu kategorijā – akmeņainie sēkļi jūrā jeb rīfi. Tādēļ, nosakot vietu grunts novietnei, jānodrošina, lai tās atrastos pietiekamā attālumā no aizsargājamiem biotopiem, ņemot vērā hidrofizikālos parametrus un sedimentu plūsmas raksturu. Tāpat jānovērš ietekme uz zivju nārsta un mazuļu uzturēšanas vietām, kā arī vietām, kur konstatētas zemūdens kultūras mantojuma vērtības.

Grunts novietņu ietekme uz citām jūras izmantošanas interesēm

Lai novērstu kuģu avāriju riskus, grunts novietnes jāierīko pietiekamā attālumā no intensīvi izmantotām kuģošanas zonām un tās nav pieļaujamas arī vietās, kur ir izvietoti vai plānoti zemūdens kabeļi. Nosakot vietu grunts novietnēm, jāizvērtē arī ietekme uz zveju atklātā jūrā un piekrastē. Grunts novietnes nebūtu pieļaujamas zvejai ar grunts trali prioritārajās teritorijās. Rūpīgi jāizvērtē iespējas ierīkot grunts novietnes militārajos mācību poligonos, saskaņojot to ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Tomēr padziļināšanas darbos iegūtās grunts izgāšana grunts novietnēs jūrā ir vērtējama kā nelietderīga dabas resursu izmantošana. Atkarībā no grunts granulometriskā sastāva un piesārņotības līmeņa, pirmkārt, būtu jāizvērtē šī resursu izmantošanas iespējas būvniecībā un ostas teritorijas attīstībai, kā arī, ja tiek nodrošinātas kvalitātes prasības, garkrasta sanešu plūsmas papildināšanai vai pludmaļu piebarošanai, tādējādi mazinot krasta erozijas riskus.

Gadījumos, ja esošās grunts novietnes ir pārpildītas un nepieciešams veidot jaunas, tās tiek noteiktas saskaņā ar nacionālajiem normatīvajiem aktiem un starptautiskām prasībām. Baltijas reģionā saistošas ir Helsinku Konvencijas 2007. gadā pieņemtās "Vadlīnijas izņemtās grunts izvietošanai jūrā", kas rosina valstis piemērot *labo vides praksi* gan kuģu ceļu padziļināšanas, gan grunts deponēšanas laikā. Vadlīnijās ietver HELCOM prasības izņemtās grunts kvalitātes novērtēšanai un ieteikumus izmantošanas iespēju novērtēšanai. Vadlīnijas arī norāda uz vides parametriem, kurus nepieciešams izvērtēt, meklējot vietu jaunas grunts novietnes ierīkošanai un novērtējot sagaidāmās vides ietekmes.

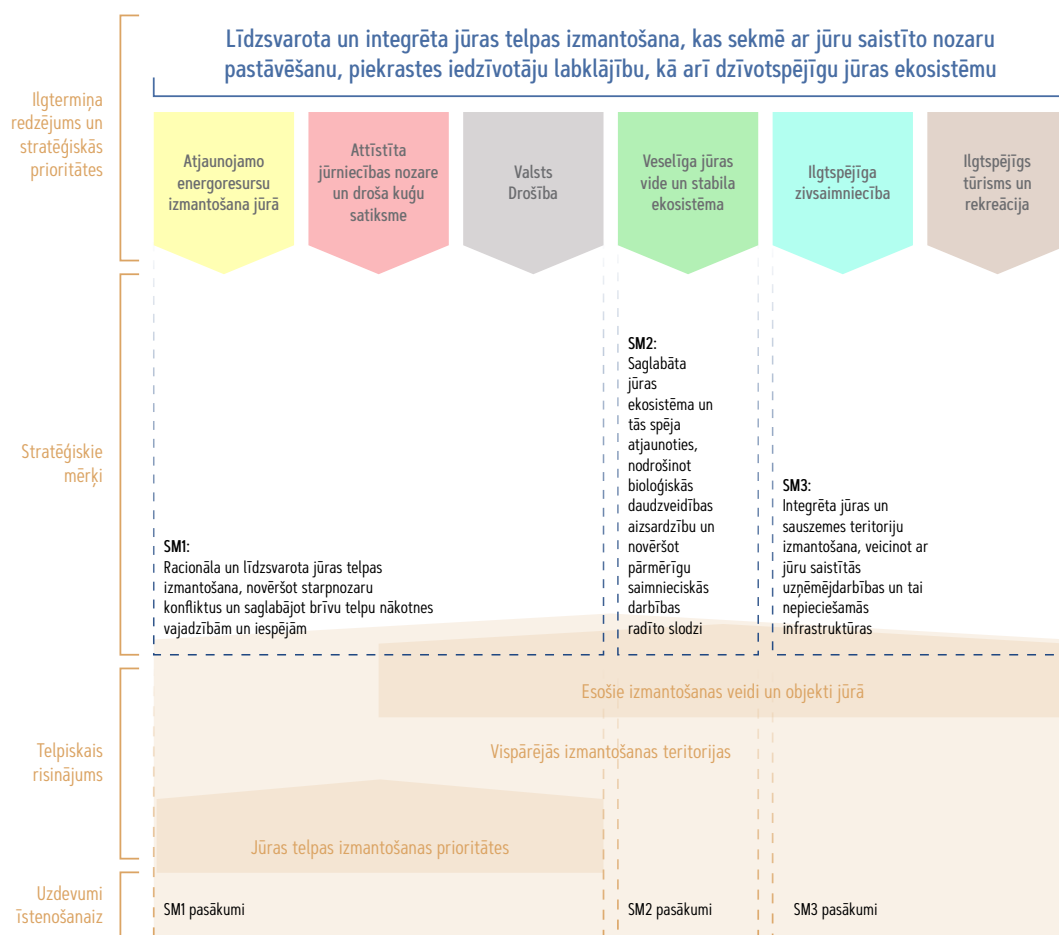
6. JP īstenošana un tā aktualizācija

6.1. JP īstenošana

JP ir instruments lēmumu pieņēmējiem – valsts un pašvaldību institūcijām licenču un atļauju izsniegšanas saskaņošanas procesā un gala lēmuma pieņemšanā, kā to paredz **Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums**. JP rada ietvaru lēmumu pieņemšanai par jūras akvatorijas turpmāko izmantošanu, pielietojot labākās pieejamās zināšanas un pamatojoties uz ekosistēmas pieeju.

JP gan rekomendē telpiskās nozaru attīstības prioritātes ar perspektīvu līdz 2030. gadam, gan nodrošina datus un informāciju par jūras vides stāvokli, ekosistēmas pakalpojumiem un esošo jūras izmantošanu, t.sk. zvejas interesēm. Lai sabalansētu jūras telpas attīstību, pēc JP stāšanās spēkā jaunu licenču laukumu piešķiršanas procesa sākotnējā stadijā jāņem vērā JP noteiktās stratēģiskās un telpiskās prioritātes, kā arī rekomendācijas jaunu jūras izmantošanas veidu ierīkošanai. JP stratēģisko un telpisko prioritāšu īstenošanai ir noteikti stratēģiskie mērķi un uzdevumi (skatīt 6.attēlu un 4. tabulu), kas īstenojami iesaistīto institūciju esošā budžeta ietvaros, vai piesaistot ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļus.

6. attēls. "Stratēģiskās daļas" un "Jūras telpas izmantošanas daļas" savstarpējā sasaiste

4. tabula. Pasākumu plāns JP īstenošanai

SM1: Racionāla un līdzsvarota jūras telpas izmantošana, novēršot starpnozaru konfliktus un saglabājot brīvu telpu nākotnes vajadzībām un iespējām	
Pasākums	Pasākuma izpildes rezultāta rādītājs
1.1. Atjaunot datus par zvejas intensitāti Baltijas jūrā	Regulāri atjaunota informācija par Latvijas zvejnieku zvejas aktivitātēm
1.2. Veikt zinātniskos pētījumus par vides apstākļu piemērotību dažādu akvakultūras sugu audzēšanai jūrā, izvērtējot iespējamās vides riskus un izstrādājot Latvijas apstākļiem piemērotas videi draudzīgas tehnoloģijas.	Zinātnisko pētījumu skaits, kas piedāvā Latvijas jūras apstākļiem piemērotas videi draudzīgas akvakultūras ražošanas tehnoloģijas
1.3. Veikt pētījumus par zemes dziļu resursu pieejamību Baltijas jūras ūdeņos un to iegūšanas tehnoloģijām, kas neradītu būtisku kaitējumu jūras ekosistēmai.	Sagatavota investīciju programma piekrastei
1.4. Atbalstīt publiskās infrastruktūras izveidi jūras tūrisma izaugsmei nozīmīgās vietās Latvijas jūras ūdeņos un piekrastē, lai veicinātu daudzveidīgu piekrastes tūrisma piedāvājumu.	Veikts pētījums un izstrādātas vadlīnijas Latvijas zemūdens un jūras kultūras mantojuma vērtību apsaimniekošanai
1.5. Apzināt Latvijas zemūdens un jūras kultūras mantojuma vērtības un izstrādāt vadlīnijas to apsaimniekošanai.	Jūrā uzstādīto enerģijas (vēja, viļņu) ieguves iekārtu skaits
1.6. Atbalstīt atjaunojamās enerģijas izmantošanas demonstrācijas projektus jūrā, piesaistot atbilstošos ārvalstu finanšu palīdzības vai valsts budžeta līdzekļus	Jūrā uzstādīto enerģijas (vēja, viļņu) ieguves iekārtu skaits
SM2: Saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi	
Pasākums	Pasākuma izpildes rezultāta rādītājs
2.1. Aktualizēt informāciju par ekoloģiski nozīmīgām teritorijām un biotopu un sugu izplatību un stāvokli, balstoties uz jaunākajiem pētījumiem un monitoringa datiem.	Sagatavots ziņojums par aizsargājamo biotopu un sugu izplatību un aizsardzības stāvokli un noteiktas potenciālās aizsargājamās jūras teritorijas
2.2. Novērtēt jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu izplatību un nodrošinājumu atbilstoši starptautiski pieņemtai metodikai.	Sagatavots jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu novērtējums
2.3. Analizēt un novērtēt zivju nārstam nozīmīgo teritoriju un zivju mazuļu uzturēšanās vietu telpisko izplatību.	Sagatavots ziņojums par zivju nārsta un zivju mazuļu uzturēšanās vietu telpisko izplatību
2.4. Regulāri novērot un novērtēt roņu populācijas stāvokli un tām nozīmīgās teritorijas, kā arī sagatavot sugu aizsardzības un apsaimniekošanas plānu.	Izstrādāts sugu aizsardzības un apsaimniekošana plāns
2.5. Izveidot jūras datu informācijas sistēmu, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu par jūras ekosistēmu.	Izveidota un regulāri aktualizēta Jūras datu informācijas sistēma
2.6. Izstrādāt metodiku jūras izmantošanas veidu ietekmju un telpiskās kumulatīvās ietekmes novērtēšanai, izmantojot laba vides stāvokļa rādītājus, kā arī nodrošināt metodikas ieviešanu IVN procesā.	Izstrādāta metodika

<i>Pasākuma izpildes novērtējums (Kvalitatīvi/ kvantitatīvi)</i>	<i>Atbildīgās institūcijas</i>	<i>Izpildes termiņi</i>	<i>Finansējuma avots</i>
Kvalitatīvi	BIOR	Regulāri	
Kvantitatīvi Bāzes vērtība (2018):0	ZM sadarbībā ar BIOR, VARAM sadarbībā ar LHEI	Regulāri	ESI fondi, valsts un pašvaldību budžeti
Kvantitatīvi Bāzes vērtība (2018):0	VARAM	Regulāri	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	VARAM, EM, KPR, RPR	2024. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	NKMP	2030. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvantitatīvi Bāzes vērtība (2018):0	EM, FM	2030. gads	ESI fondi, valsts budžets
<i>Pasākuma izpildes novērtējums (Kvalitatīvi/ kvantitatīvi)</i>	<i>Atbildīgās institūcijas</i>	<i>Izpildes termiņi</i>	<i>Finansējuma avots</i>
Kvalitatīvi	VARAM, LHEI, DAP	2030. gads	Valsts budžets (esošā budžeta ietvaros), ESI fondi
Kvalitatīvi	LHEI	2024. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	BIOR	2024. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	DAP sadarbībā ar BIOR	2020. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	VARAM	2020. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	VARAM	2020. gads	ESI fondi, valsts budžets

SM3: Integrēta jūras un sauszemes teritoriju izmantošana, veicinot ar jūru saistītās uzņēmējdarbības un tai nepieciešamās infrastruktūras attīstību

Pasākums	Pasākuma izpildes rezultāta rādītājs
3.1. Pilnveidot jahtu ostu un piestātņu tīklu, nodrošinot atbilstošu pakalpojumu klāstu, drošu navigāciju un pozicionējot to nozīmi Baltijas jūras jahtu maršrutu un tūrisma galamērķu kontekstā.	Apkalpoto jahtu skaita pieaugums ostās
3.2. Plānojot un investējot ostu attīstībā, ņem vērā klimata pārmaiņu radītos riskus un nepieciešamību pielāgot infrastruktūru vai ostas darbības klimata pārmaiņu radīto risku mazināšanai vai pielāgojoties jaunajiem apstākļiem, kā arī izvērtēt iespējas uzlabot energoefektivitāti, veidot infrastruktūru un inovatīvus risinājumus, kas mazina SEG emisijas.	Ostu attīstības programmās izvērtēti klimata pārmaiņu radītie riski un ietverti atbilstoši pielāgošanās pasākumi, kā arī izvērtētas iespējas mazināt SEG emisijas
3.3. Izveidot modeli saimniecisko darbību ietekmes noteikšanai uz garkrasta sanešu plūsmu, izvērtējot krasta erozijas un akumulācijas procesu.	Veikts pētījums un izveidots modelis
3.4. Sagatavot telpiskus risinājumus (pasākumus) erozijas mazināšanai, t.sk. norādot vietas jūrā, kur būtu pieļaujama smilts iegūšana pludmales piebarošanas darbiem, kā arī vietas, kur būtu veicama pludmales piebarošana, neradot apdraudējumu jūras ekosistēmai.	Izstrādāti telpiski risinājumi (pasākumi) krasta erozijas mazināšanai posmos ar augstāko krasta erozijas risku

Pasākumu izpildei indikatīvais papildus valsts budžeta finansējuma apmērs nav nosakāms, jo atkarīgs no ilgtermiņā mainīgiem faktoriem (t.sk. no dažādu ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu piesaistes iespējām). Līdz ar to pasākumu īstenošanai nepieciešamais papildus valsts budžeta finansējuma apmērs nosakāms JP īstenošanas laikā. Ja JP pirmajā starpposma novērtējumā atsevišķiem pasākumiem papildus nepieciešamo valsts budžeta apjomu būs iespējams aprēķināt, tad normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiks iesniegts līdzekļu pieprasījums prioritārajiem pasākumiem vidēja termiņa budžeta ietvarā.

6.2. Pašvaldību loma JP īstenošanā

Pēc Zemes pārvaldības likuma spēkā stāšanās, pašvaldības ir jūras piekrastes joslā ietilpstošo jūras piekrastes ūdeņu valdītājs un veic teritorijas plānošanu tās valdījumā esošajā akvatorijā 2 km attālumā no krasta līnijas.

JP atbilstoši mērogam iekļauj arī pašvaldību valdījumā esošo jūras piekrastes ūdeņu izmantošanu. Lai gan pašvaldību priekšlikumi un intereses to valdījumā esošās jūras piekrastes joslas izmantošanā tika izvērtētas JP un Piekrastes plānojuma izstrādes ietvaros, ņemot vērā šo dokumentu mēroga noteiktību un iespējamo detalizāciju, pašvaldībām būtu jāizvērtē nepieciešamība izstrādāt detalizētākus tematiskos plānojumus jūras piekrastes joslai līdz 2 km attālumam no krasta.

Šādu tematisko plānojumu izstrādē atbilstoši to tematikai būtu jāiesaista par JP atbildīgās institūcijas - VARAM, LJA un LHEI, kā arī BIOR eksperti.

<i>Pasākuma izpildes novērtējums (Kvalitatīvi/ kvantitatīvi)</i>	<i>Atbildīgās institūcijas</i>	<i>Izpildes termiņi</i>	<i>Finansējuma avots</i>
Kvantitatīvi Bāzes vērtība (2018): 2262	VARAM, SM, KPR, RPR	2030. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	SM, ostu pārvaldes	2024. gads	ESI fondi, valsts budžets
Kvalitatīvi	VARAM	2030. gads	Valsts budžets
Kvalitatīvi	VARAM	2030. gads	Valsts budžets

Savukārt jebkura veida būvniecības aktivitāte jūrā līdz 2 km attālumam no krasta līnijas, kur darbības ierosinātājs ir valsts vai privātais komersants, jāsaskaņo ar pieguļošās teritorijas pašvaldību²¹. Tas nepieciešams, lai tūrisma attīstībai nozīmīgos piekrastes posmos netiktu izvietoti tam traucējoši objekti ar vizuālu ietekmi vai ietekmi uz vides, piemēram, peldūdeņu kvalitāti. Kā šādus objektus var minēt VES, zivju akvakultūru.

6.3. Pārrobežu sadarbība JP īstenošanā

ES JP direktīva (2014/89/ES) noteic, ka plānošanas un pārvaldības procesā dalībvalstis, kurām ir kopīgi jūras ūdeņi, sadarbojas, lai nodrošinātu, ka JP ir saskaņoti un koordinēti attiecīgajā jūras reģionā. Šādā sadarbībā jo īpaši apspriež pārnacionālas nozīmes ietekmes. Latvija Baltijas jūrā robežojas ar Lietuvu, Igauniju un Zviedriju un JP jāsaskaņo Latvijas intereses ar šo valstu interesēm (skatīt 3. pielikumu) visās jomās, kuras ietekmē jūras telpiskā plānošana.

Arvien intensīvāka jūras izmantošana rada pieaugošu slodzi uz jūras vidi. Šo ietekmju kumulatīva vērtēšana un lēmumu pieņemšana par saimnieciskās darbības telpisko izvietojumu un to mijiedarbību galvenie aspekti pārrobežu sadarbībā. Piemēram pieaugoša zvejas intensitāte apdraud zivju atražošanas, zivju dzīvotņu zudums un piesārņojums apdraud zivju populācijas spējas atjaunoties utt. Piezveja rada riskus jūrā mītošajiem dzīvniekiem, daždām zivju sugām, nirstošiem putniem, kā arī citām organismu kopienām, tāpēc sadarbība Baltijas jūras reģiona līmenī palīdzētu meklēt risinājumus zvejas rīku uzlabošanā, inovatīvu metožu pielietošanā. Īpaši diskutabla ir bentisko traļu ietekme uz grunts biotopiem. Tāpat pieaugušie celtniecības darbi jūrā, ostu padziļināšanas rezultātā izsmeltās grunts novietošana. Kuģu radītā trokšņa un vibrācijas ietekme uz dzīvajiem organismiem, dažāda cita veida piesārņojums – tās ir būtiskākās cilvēka darbības izraisītās ietekmes.

21 Atbilstoši Zemes pārvaldības likuma 15. panta otrajā daļā noteiktajam

JP pārrobežu konsultācijas savukārt neaprobežojas tikai ar vides aspektiem, būtiskākie jautājumi ir nozīmīgo kuģošanas virzienu saskaņotība starp valstīm, VES un derīgo izrakteņu ieguvei rezervētās teritorijas, Latvijas un kaimiņvalstu nozīmīgākie zvejas rajoni citu ES valstu ūdeņos, valsts aizsardzības intereses, inženierkomunikāciju un cauruļvadu izbūve, kā arī akvakultūras attīstība un tajā pielietotās tehnoloģijas.

Vēja enerģijas ražošana jūrā tās relatīvi konkurētspējīgo izmaksu dēļ, kā arī perspektīvā arī jaunu elektroenerģijas pārvades starpsavienojumu izveide starp Zviedriju – Latviju un Latviju – Igauniju var kļūt aktuāla JP īstenošanas periodā līdz 2030. gadam. Pārrobežu kontekstā būtiski jautājumi VES attīstībai ir potenciālo teritoriju rezervācija, pieslēgumu izveides iespējas sauszemē, esošie un plānotie starptautiskie elektropārvades starpsavienojumi.

Zivsaimniecība ir nozare ar senām tradīcijām, taču šobrīd tā nepietiekamā zivju krājuma dēļ piedzīvo lejupslīdi. Zivju resursus pārvalda ar nacionālo kvotu palīdzību, taču tiesības zvejot ES valstu EEZ ūdeņos ir visām ES valstīm. Latvijas jūras ūdeņos zvejo Zviedrijas, Dānijas, Igaunijas un Lietuvas zvejnieki, tāpat Latvijas zvejnieki izmanto šīs tiesības kaimiņvalstu ūdeņos. Tāpēc nacionāli nozīmīgo zvejas rajonu pieejamība gan Latvijas jūras ūdeņos, gan ārpus tiem ir Latvijas zvejniecības nozares interese.

Ostu savstarpējā konkurence par kravām gan valsts iekšienē, gan starptautiski, padara šo sektoru jutīgu attiecībā uz brīvas kuģu kustības ierobežošanu ar JP. Tomēr kaimiņvalstīm būtu jāsadarbojas, lai panāktu atbilstīgas plānoto vai perspektīvo kuģošanas koridoru (rezervāciju) zonas, it īpaši ņemot vērā, ka, attīstoties tehnoloģijām, būs iespējama kuģu autonoma vadība no krasta. Šo zonu noteikšanas kritēriji un savietojamība ir svarīgākais jautājums kuģošanas nozarei.

Ir paredzams, ka nākotnē varētu pieaugt apkalpojamo kuģu skaits un kravnesība. Tomēr šeit pastāv ierobežojoši faktori – maksimālais kuģu ceļu dziļums ir atkarīgs no Dāņu šaurumu dziļuma (apm. 17 m), kas nosaka maksimālo iegrimi kuģiem, kas var iekuģot Baltijas jūrā.

JP ietvaros ir identificēti nozīmīgākie jautājumi kuģniecības un enerģētikas nozarēs (skatīt 5. tabulu), kas ir ilgtermiņā risināmi, sadarbojoties ar Baltijas jūras reģiona valstīm.

5. tabula. Scenāriju un ieinteresēto pušu iesaistes procesu laikā identificētie nozīmīgākie jautājumi turpmākai risināšanai BJR līmenī (avots: BalticLINES).

Kuģniecības nozarē	Enerģētikas nozarē
Nākotnes kuģošanas intensitāte Baltijas jūrā Nākotnes prognozēm un scenārijiem jāraksturo nākotnes kuģošanas intensitāte, kuģu un kuģošanas tehnoloģiju attīstība un izmantošana, kravu veidu un pārvadājumu galamērķu izmaiņas	Jūras VES attīstība kaimiņvalstīs Kādi ir kaimiņvalstu plāni attiecībā uz jūras VES, un vai ir iespējama un nepieciešama savstarpējā koordinācija? Kādi ir labo prakšu piemēri?
LNG attīstības plānu koordinēšana BJR LNG attīstības plāni un kuģu bunkurēšanas iespējas jāattīsta koordinētā un savstarpēji papildinošā veidā, it īpaši, ja attīstība tiek īstenota, piesaistot publisko finansējumu	Jūras VES loma transporta nozares dekarbonizācijā Kāda ir BJR valstu pieredze ilgtspējīgas un efektīvas transporta sistēmas attīstībai ilgtermiņā, visiem transporta veidiem radot dekarbonizācijas iespējas, pārejot uz jaunām un inovatīvām transporta tehnoloģijām ar zemu oglekļa emisiju līmeni. Kādas ir iespējas un loma šajā procesā jūras VES? Kādi ir labo prakšu piemēri?
Dānijas jūras šaurumu pielāgošana lielāku un dziļākas iegrimes kuģu kuģošanai Kuģniecības nozarei nepieciešami skaidri ilgtermiņa signāli, vai Dānijas jūras šaurumu padziļināšana un pielāgošana vai citas alternatīvas iekuģošanas iespējas Baltijas jūrā var būt dienaskārtības jautājums. Un ja tā, tad vai tas ir jautājums pirms vai pēc 2050.gada?	Jūras VES atbalsta politika Publiskā sektora loma nodrošināt jūras VES būvniecības vietu izpēti un datu publicēšanu. Kādas jūras VES balansēšanas (elektroenerģijas ražošanas jaudas nodrošinājums bezvēja brīžos) iespējas un nosacījumi? Valsts atbalsts jūras VES attīstībā (pieslēgumu infrastruktūra, VES), jo īpaši tādu VES attīstībā, kas mazāk ietekmē vidi, ir ar augstāku lietderības ražošanas koeficientu un garāku dzīves ciklu
Pielāgošanās klimata pārmaiņām Kuģniecības nozares pieredze un labā prakse pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu plānošanā un īstenošanā.	Jūras straumju pētījumi Jūras straumju pētījumi un modelēšana par iespējamo sanesumu veidošanos, ko var radīt jaunu būvju (vēja turbīnu) pamati jūras dzelmē, un kā tas ietekmē kuģošanas ceļus

6.4. JP aktualizācija un īstenošanas monitorings

Saskaņā ar ES direktīvu 2014/89/ES ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru (pieņemta 2014. gada 23. jūlijā, stājās spēkā 2014. gada 18. septembrī) balstoties uz plānojuma īstenošanas uzraudzību, jāveic tā pārskatīšana vai atjaunošana.

JP tiek uzturēts elektroniskā formā, lai to padarītu ērtāku un pieejamāku lietotājiem. Reizi gadā VARAM pārskata aktuālo jūras izmantošanu un nepieciešamības gadījumā precīzē JP grafisko daļu. Savukārt, atbilstoši normatīvajam regulējumam, reizi sešos gados VARAM sagatavo informatīvo ziņojumu par JP īstenošanu un iesniedz to izskatīšanai MK.

JP īstenošanas monitorings ietver divus pamata konceptus:

- JP ieviešanu
- JP noteikto jūras izmantošanas darbību ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālajiem aspektiem

JP ieviešanas rādītāji ir šādi:

leguldījuma (*Input*) rādītāji:

- Noteikta par JP atbildīgā iestāde, kura koordinē JP izstrādi, plānojuma īstenošanas uzraudzību un pārskatīšanu vai atjaunošanu;
- Noteiktas institūcijas, kas tiek iesaistītas JP procesā un vienlaikus nodrošina JP izpildi;
- Nodrošināts nepieciešamais finansējums JP izstrādei, plānojuma īstenošanas uzraudzībai un pārskatīšanai vai atjaunošanai;
- JP process nodrošināts ar kvalificētiem speciālistiem un ekspertiem.

Procesa rādītāji:

- Izveidota JP izstrādes darba grupa un plānojuma īstenošanas uzraudzības grupa;
- Noteiktas ieinteresētās puses un tās iesaistītas JP procesā;
- Ieinteresētās puses ir apmierinātas ar līdzdalību JP procesā;
- Nodibināta zinātniski konsultatīvā padome JP procesam.

Iznākuma (*Output*) rādītāji:

- Politika un normatīvais regulējums nodrošina JP ieviešanu un starpnozaru integrāciju;
- Tiek regulāri apkopota un papildināta informācija un dati, kas nodrošina JP ieviešanu, pārskatīšanu un atjaunošanu;
- Atļauju un licenču izsniegšana ir vienkārša, savstarpēji koordinēta un atklāta;
- Dažādu nozaru mērķi un prioritātes jūras telpas izmantošanā tiek saskaņotas JP procesā;
- Jūras telpas plānošanā un izmantošanā tiek nodrošināta pārrobežu sadarbība.

Starpposma novērtējumā par JP īstenošanu iekļauj kvalitatīvu JP ieviešanas rādītāju novērtējumu un apraksta JP pasākumu plāna (skat.6.tabulu) izpildi. Pasākumu izpildes rādītājus novērtē kvalitatīvi, aprakstot kā konkrēto pasākumu izpilde ietekmē ilgtspējīgu jūras telpas izmantošanu un kvantitatīvi, aprakstot kvantitatīvā rādītāja izmaiņas pret noteikto bāzes vērtību 2018. gadā.

Rādītāji JP noteikto jūras izmantošanas darbību ietekmei uz vidi, ekonomiku un sociālajiem aspektiem

Jūras vides monitoringa programma jūras izmantošanas īstenošanai tiek īstenota atbilstoši Vides monitoringa programmas 2014. - 2020. gadam, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/56/EK "Jūras stratēģijas pamatdirektīva". Lai pēc 2020. gada monitoringa programmu uzlabotu, LHEI līdz 2022. gadam plānots iegūt un analizēt jaunu vides informāciju, kā arī sagatavot priekšlikumus jūras vides rādītājiem²².

JP ietekmes ekonomiskais un sociālais aspekts tiek vērtēts, pamatojoties uz Jūras stratēģijas pamatdirektīvā noteiktajiem ekonomiskajiem un sociālās analīzes aspektiem, kas ietverti jūras novērtējumā.

Papildus augstāk minētajiem monitoringiem un novērtējumiem, JP paredz regulāru krasta procesu monitoringa īstenošanu atbilstoši Valsts monitoringa programmai.

²² Eiropas Savienības Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadā prioritātes „Veicināt integrētās jūrlietu politikas īstenošanu” atbalstāmā pasākuma „Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā” projekta Nr. 17-00-F06803-000001 ietvaros

Lietoto jēdzienu skaidrojums

Afotiskā zona	Jūras daļa, kuru sasniedz mazāk kā 1% saules gaismas
Bāzes līnija	Maksimālā bēguma līnija un taisnas līnijas, kas savieno konkrētās ostas pretējās pusēs izvietoto hidrotehnisko būvju vai citu būvju punktus, kuri atrodas vistālāk uz jūras pusi ²³
Bentiska suga	Organismi, kas dzīvo uz grunts un/vai grunts slānī
Biogēni	Vielas (tai skaitā ķīmiskie elementi), kas nepieciešamas dzīvo organismu eksistences nodrošināšanai
Biotops	Dzīvotne jeb dzīves vieta noteiktu augu vai dzīvnieku sugu pastāvēšanai, kuru raksturo noteikts vides apstākļu kopums
Eitrofikācija	Biogēnu elementu (slāpekļa, fosfora un silīcija savienojumu) daudzuma un aprites intensitātes palielināšanās, kas novērojama kā pastiprināta aļģu attīstība, intensīvāka organiskās vielas uzkrāšanās ūdens sistēmā, kas kopumā noved pie vides apstākļu pasliktināšanās
Ekosistēma	Augu, dzīvnieku un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides dinamisks komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība
Ekosistēmas pakalpojumi	Visi labumi un ieguvumi, ko ekosistēmas sniedz cilvēkam un tā labklājībai
Fotiskā zona	Jūras daļa, kuru sasniedz saules gaisma
Iekšējie jūras ūdeņi	Jūras ūdeņi no krasta līnijas līdz bāzes līnijai ²⁴
Jūras piekrastes ūdeņi	Akvatorija divu kilometru platumā no jūras krasta līnijas ²⁵ (Zemes pārvaldības likums)
Gultnes nogulumi	Materiāli, kas veidojušies ilgstošas pastāvīgas viļņu un straumju iedarbības rezultātā
Latvijas jūras ūdeņi	Latvijas Republikas iekšējie jūras ūdeņi, teritoriālā jūra un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņi
Pelāgiska suga	Organismi, kas dzīvo vidējā un/vai virsējā ūdens slānī
Piekrastes zveja	Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos zvejas efektīvas pārvaldības nodrošināšanai ir noteikta atsevišķa ūdeņu daļa – piekraste –, kuras dziļums nepārsniedz 20 metru, izņemot seklūdens zonas, kas atrodas tālāk par 20 metru izobātu ²⁶
Planktons	Brīvi peldošu, galvenokārt, mikroskopisku organismu kopa. Planktonu iedala divās lielās grupās: fitoplanktons – mikroskopiskas aļģes un zooplanktons – mikroskopiski dzīvnieki

23 Latvijas Republikas valsts robežas likums (stājies spēkā 16.12.2009.)

24 Latvijas Republikas valsts robežas likums (stājies spēkā 16.12.2009.)

25 Zemes pārvaldības likums (stājies spēkā 01.01.2015.)

26 (02.05.2007. MK noteikumi Nr. 296)

Lietotie saīsinājumi

AJT	Aizsargājamās jūras teritorijas
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EEZ	Ekskluzīvā ekonomiskā zona
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
HELCOM	Baltijas jūras vides aizsardzības komisija - Helsinku Komisija
IMTA	Integrētā zivju, aļģu un gliemeņu akvakultūra
JP	Jūras plānojums
KPR	Kurzemes plānošanas reģions
LHEI	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LJA	VAS "Latvijas Jūras administrācija"
LNG	Sašķidrinātā dabasgāze
MK	Ministru kabinets
NM	<i>Nautical Mile</i> , jūras jūdze
RPR	Rīgas plānošanas reģions
SM	Satiksmes ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VASAB	(Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai) - Baltijas jūras reģiona 11 valstu sadarbība telpiskajā plānošanā un attīstībā. To virza par telpisko plānošanu un attīstību atbildīgie ministri un vada Baltijas jūras reģiona Telpiskās attīstības un plānošanas komiteja.
VES	Vēja elektrostacijas
NKMP	Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde
ZM	Zemkopības ministrija

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Adrese: Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, Latvija

E-pasts: pasts@varam.gov.lv

<http://www.varam.gov.lv>

Pan
Baltic
Scope

Līdzfinansē Eiropas Jūrlietu
un zivsaimniecības fonds